

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції
юридичного та історичного спрямування

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ISSN 2617-2364

Випуск 20

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

www.lex-line.com.ua

Юридична лінія

4 березня 2020 р.

УКРАЇНА

Тернопіль

2020

Актуальні дослідження правової та історичної науки (випуск 20):
матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції /
Збірник тез доповідей: випуск 20 (м. Тернопіль, 4 березня 2020 р.). -
Тернопіль, 2020.- 82 с.

УДК 340 (063)
ББК 67.0я43

ISSN 2617-2364

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних та історичних питань, які
оприлюднені на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

*Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції
включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".*

Адреса оргкомітету:
46005, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380979074970
E-mail: lex-line@ukr.net

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не
завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно
збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками.
Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові
керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів
конференції посилання на джерело є обов'язкове.

SCOPES OF LEGAL COORDINATION IN JERSEY ISLAND

Maksurov Alexey Anatolevich

PhD in Law, Professor, Kiev National University named after

Taras Shevchenko

Coordination legal technology has long become a familiar governance mechanism in the hands of the executive branch of the island of Jersey.

For instance, the requirement to improve coordination expressly stated in the Report of Committee of Inquiry to examine the operation of third party planning appeals in the Royal Court (up to 31st March 2008): «...continue to co-operate closely and, where possible, improve coordination of their provision of information and support (including...information and other improvements in website support and coordination between the Planning and Environment Department» [1].

The requirement to improve coordination expressly stated in the Report of Taxi Regulatory Reform «...organises radio communications, taxi coordination at the airport and supports the Taxi...scarce resource, integration and coordination with some other service where this...extremely rare for there to be any coordination between the authorities' taxi procurement...» [2].

Sometimes the object of coordination is an important category of citizens such as children. According to States Assembly Annual Report 2009, «a Sub-Panel Review of the Coordination of Services for Vulnerable Children...children are coordinated and, if such coordination was not apparent, the ways in which a...recommendations in its final report, Coordination of Services for Vulnerable Children...» [3].

No less attention is paid to the family: in force Williamson Report: Implementation Plan – approval and funding, «...operational planning and make recommendations to enhance the coordination and management of services across key providers of family...operational planning and make recommendations to enhance the coordination and management of services across key providers of family...» [4]. In the field of social security States of Jersey Financial Report and Accounts 2014 notes that «that single agencies

cannot solve, improving the services that users receive, and enhancing the coordination of services across organisational boundaries» [5].

In the field of information security Year 2000 Date Change (Position Report) reported that «The Establishment and Policy and Resources Committees have agreed that responsibility for Year 2000 coordination and direction should rest within the Information Society Commission which has recently been formed under the Policy and...» [6].

Thus, the areas of application of the achievements of coordination legal technology executive power of the Jersey island are quite diverse.

Literature:

1. Report of Committee of Inquiry to examine the operation of third party planning appeals in the Royal Court (up to 31st March 2008) // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>
2. Report of Taxi Regulatory Reform // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>
3. States Assembly Annual Report 2009 // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>
4. Williamson Report // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>
5. States of Jersey Financial Report and Accounts 2014 // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>
6. Year 2000 Date Change (Position Report) // <http://www.statesassembly.gov.je/Pages/Reports.aspx?page=2&query=coordination>

ДІАЛЕКТИКА МЕТОДОЛОГІЇ ПРЕДМЕТА ТА МЕТОДА В ЗАГАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ ПРАВА

Снігир Лариса Петрівна

кандидат економічних наук, Ірпінський державний коледж економіки та права

Теорія права досліджує загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку й функціонування права, виробляє свою систему наукових понять, визначень і принципів, внаслідок чого є самостійною юридичною наукою в системі юридичних наук, що має для цих наук методологічне й загальнотеоретичне значення.

Методологію визначають як науку про методи дослідження явищ, як галузь знання, що вивчає засоби, передумови та принципи організації теоретико-пізнавальної і практично-перетворюючої діяльності. Методологія – це наука, що вивчає пізнання і наукову діяльність. Її розвиток є однією із сторін вдосконалення наукового пізнання в цілому [1, с. 42].

В особливості предмета загальної теорії права виражена своєрідність її методу. Дана обставина відповідає загальнонауковій вимозі логічної і теоретичної єдності предмета і метода наукової системи знань, що виконується в сукупності з завданнями, методами теорії права щодо особливостей його предмета.

Теоретичні знання про право як сутності та явища, що містяться в існуючих концепціях права, в своїй єдності виражають тенденцію взаємозв'язку його предмета і метода. Як правило, в науковій концепції визначальне місце для пізнання сутності як предмета, так і метода даної правової теорії посідає основне поняття права, від короткої дефініції до логічно завершеної концепції. Предмет і метод – це різні форми вираження і характеристики єдиної теорії [2, с. 56].

Предметом теорії права є право як специфічне суспільне явище, загальна закономірність його виникнення, призначення і функціонування, його сутність, типологія, форми, функції, структура і механізм дії, правовідносини з іншими суб'єктами суспільного життя, основні правові категорії, спільні для всіх галузей юриспруденції, а також особливості державної політичної й правової свідомості та правової культури [3, с. 23].

При дослідженні проблеми співвідношення предмета і метода загальної теорії права предмет розглядається як об'єктивний компонент, а метод як суб'єктивний компонент даної науки. Метод загальної теорії права як сукупність пізнавальних засобів і прийомів правового дослідження, як шлях пізнання, що веде від об'єкта до предмета, що являється теоретичною формою, тобто самою теорією парадигми самопізнання.

Форми поєднання предмета і метода в процесі функціонування загальної теорії права проявляються в складних аспектах взаємодії: предмет, як складовий компонент правової теорії висловлює пізнавальні підсумки дії метода у вигляді певної системи отриманих знань про об'єкт, а метод у якості іншого компонента теорії висловлює пізнавальний статус, зміст і значення цих знань.

Предмет, як комплексні знання про об'єкт методологічно обґрунтований. У свою чергу, метод, як спосіб, форма пізнання, розуміння, пояснення об'єкта предметно виражений. Тільки в такому контексті теорія знаходить методологічне значення.

Сучасне право розвивається (змінюється, модифікується, модернізується) у взаємодії з діючими на момент дослідження структурно-функціональними законами. Закономірності генези права включають в себе такі специфічні закони, які виражають особливості його виникнення як якісно нового, щодо самостійного явища, і такі закони, які виражають закони постійного формування права:

- закон об'єднання юридичних норм в інститути і галузі;
- закон відповідності системі законодавства;
- закон поділу суб'єктивного права на право щодо власних дій, право вимоги певних дій зобов'язаних осіб і права на захист;
- закон об'єднання суб'єктивних прав в інститути і галузі;
- закон відповідності однорівневих структур об'єктивного права.

Таким чином, виділення окремо метода і предмета дослідження в загальній теорії права має однією з причин множинність юридичної науки, потреба в поясненні того факту, що кожна з юридичних наук має свій особливий предмет дослідження. При цьому сама правова дійсність настільки складна і масштабна, що не може бути охоплена предметом (об'єктом) будь-якої однієї з юридичних наук. Саме історичний розвиток суспільства і науки призвів до необхідності вивчення даної сфери за

допомогою цілого комплексу юридичних наук. В сучасних умовах дана тенденція продовжує зберігатися і розвиватися.

Теорія права досліджує загальні і специфічні закономірності виникнення, розвитку й функціонування права, виробляє свою систему наукових понять, визначень і принципів, внаслідок чого є самостійною юридичною наукою в системі юридичних наук, що має для цих наук методологічне й загальнотеоретичне значення.

Література:

1. Кельман М.С. Юридична наука: проблеми методології. Тернопіль, 2011. 492 с.
2. Луць Л.А. Загальна теорія держави і права : навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 412 с.
3. Основи теорії права: Навчальний посібник. А.А. Нечитайленко. Харків, 2008. 376 с.

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне
та податкове право. Міжнародне право. Муніципальне право**

СПІР ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ

Березюк Микола Михайлович

студент 5 курсу Навчально-наукового інституту права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів

Чернишов Артем Олексійович

студент 5 курсу Навчально-наукового інституту права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів

На початку цього дослідження ми вважаємо за доцільне звернути увагу на те, що правильне визначення сутності та змісту категорії «спір щодо проходження публічної служби» безпосередньо впливає на правозастосовну діяльність судів із вирішення спорів щодо проходження публічної служби.

Зазначимо, що доцільність розмежування правового спору та юридичного конфлікту стала об'єктом наукового інтересу великої кількості вітчизняних дослідників. Автор цього дослідження загалом підтримує позицію Д. Лученка, що досліджуючи правову природу адміністративного спору, зазначає, що «кожен юридичний конфлікт має зовнішні прояви, до яких належать правовий спір і правопорушення. Поза цими проявами жодного юридичного конфлікту не існує. При цьому правовий спір може мати і безконфліктний характер, коли суб'єкти права мають протилежні позиції, але єдину ціль, що дає можливість узгодити їхні позиції» [1].

Д. Любченко вважає, що ознаками правового спору є: а) наявність протиріччя, суперечки; б) сфера їх виникнення – відносини, врегульовані правом; в) учасники – суб'єкти правовідносин; г) підстава – правові причини виникнення правового спору; г) формулювання претензій, заперечень; д) намагання учасників вирішити правовий спір безпосередньо або за посередництва третьої сторони (суду, органу

публічної влади, третейського суду, медіатора, експерта); е) дотримання певного процедурного порядку вирішення спору (визначеного законом, угодою сторін); є) вирішення правового спору шляхом прийняття рішення (суду, органу публічної влади, третейського суду), укладенням угоди (мирної угоди) тощо [2].

Що стосується категорії публічно-правовий спір, то це поняття має легальне визначення, яке міститься у п. 2 ч.1 ст. 4 Кодексу України про адміністративне судочинство (далі – КАСУ) [3].

Згідно п.2, ч.1 ст. 4 КАСУ, публічно-правовий спір - спір, у якому хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій; або хоча б одна сторона надає адміністративні послуги на підставі законодавства, яке уповноважує або зобов'язує надавати такі послуги виключно суб'єкта владних повноважень, і спір виник у зв'язку із наданням або ненаданням такою стороною зазначених послуг; або хоча б одна сторона є суб'єктом виборчого процесу або процесу референдуму і спір виник у зв'язку із порушенням її прав у такому процесі з боку суб'єкта владних повноважень або іншої особи.

Як вбачається із наведеного визначення, легальне визначення публічно-правового спору не містить згадки про спори, пов'язані із проходженням публічної служби. На нашу думку, така позиція законодавця має місце у зв'язку із віднесенням таких спорів до спорів у яких хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій. Оскільки у всіх без виключення спорах про проходження публічної служби однієї зі сторін спору виступатиме держава в особі своїх органів, із якими у правовому зв'язку перебуватиме особа, що претендує, проходить чи пройшла публічну службу, або ж відповідні органи місцевого самоврядування, які представляють територіальну громаду, тобто суб'єкти владних повноважень.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що категорія «спір щодо проходження публічної служби» є різновидом публічного спору. Пояснюється це (а) спільністю родових ознак публічного спору та спору про проходження публічної служби, (б) визнанням факту належності

публічної служби до явищ публічно-правового характеру, (в) використанням в КАСУ нормативної конструкції «публічно-правових спорах, зокрема спорах з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби».

Література:

1. Особливості судового розгляду спорів : монографія. Харків : Право. 2010. 216 с.
2. Лученко Д. Про основні ознаки адміністративно-правового спору. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2. С. 148-156
3. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.01. Харків, 2018. 274 с.
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України № 2747-IV від 06.07.2005. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст.446

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ ПРАВА НА ГІДНИЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Плоскун Владислав Юрійович

слухач 2 курсу магістратури, 371 навчальна група, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

Владовська Катерина Петрівна

старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

Україна визнала себе соціальною та правовою державою, у зв'язку із цим нашою державою було взято на себе зобов'язання забезпечити верховенство права в усіх сферах життя, відповідність діяльності органів державної влади, правоохоронних органів, відповідних службових осіб, а також окремих фізичних та юридичних осіб законодавчим вимогам, їх

однакову відповідальність перед законом, дотримання та захист прав та свобод людини і громадянина, в тому числі соціальних, створення мінімальних соціальних гарантій для осіб, які не можуть себе забезпечувати в силу економічних причин, стану здоров'я, віку, тощо. Однією із елементів соціальної держави є забезпечення права людини на достатній життєвий рівень, що передбачене зокрема ст. 48 Конституції України.

Слід зазначити, що це право є достатньо молодим, зважаючи на те, що в принципі соціальні права вперше отримали закріплення лише в 1917 році при прийнятті конституції Мексиканських сполучених штатів, які встановлювали ряд соціальних гарантій стосовно мінімальної заробітної плати, загальнообов'язкового державного соціального страхування, в тому числі по безробіттю, інвалідності [1, с. 122]. В той же час, право на достатній життєвий рівень отримало своє закріплення вперше тільки 1966 року із прийняттям Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права [2], а пізніше отримало імплементацію у багатьох конституціях, в тому числі в конституціях Бельгії, Італії, Португалії, Нідерландів, Фінляндії, Швейцарії, Словаччини, Хорватії, Білорусі та інших [3, с. 123-124].

Якщо говорити про зміст права на достатній життєвий рівень, то конституції різних країн та відповідні міжнародні акти визначають різні елементи цього права. Так, Конституція України визначає, що він включає в себе: достатнє харчування, одяг, житло. В Бельгії він включає в себе крім цього права на: справедливі умови праці і винагороду, соціальне страхування, охорону здоров'я, соціальну, медичну та юридичну допомогу, гідне житло та здорове навколишнє середовище; у Португалії перший елемент права на достатній життєвий рівень уточнюється відповідністю винагороди за працю кількості, характеру і якості праці, у Білорусі – кількості, якості та суспільного значення; право на достатній життєвий рівень у Швейцарії включає в себе також право на захист від економічних наслідків віку, інвалідності, хвороби, нещасного випадку, безробіття, материнства, сирітства і вдівства, у Вірменії – право на поліпшення умов життя. З іншого боку, окремі конституції тільки декларують право на достатній життєвий рівень, але не уточнюють його зміст. Європейська соціальна хартія 1961 року та Американська декларація прав та обов'язків людини 1948 року пов'язують право на

достатній життєвий рівень із правом на винагороду, яка буде пропорційна його здібностям та майстерності і забезпечуватиме рівень життя, достатній для нього і його сім'ї [3, с. 123-124]. Таке різноманіття підходів до визначення права на достатній життєвий рівень викликане тим, що термін «достатній життєвий рівень» є оціночним поняттям, має відносний характер і не підлягає точному визначенню [4].

У правовій доктрині у право на достатній життєвий рівень відносять наступні елементи: право на здійснення необхідних для підтримання гідності і для вільного розвитку його особистості прав у економічній, соціальній та культурній сферах; право на такий життєвий рівень, який необхідний для підтримання здоров'я та добробуту його сім'ї, що включає право на достатнє харчування, одяг, житло, медичний догляд, соціальне обслуговування та соціальне забезпечення у разі виникнення ряду обставин (безробіття, тимчасова непрацездатність, інвалідність, похилий вік), що призводять до втрати засобів до існування із незалежних від особи обставин; право на постійне покращення умов життя; право на свободу від голоду, що забезпечується прийнятими державою індивідуальних та колективних заходів щодо удосконалення виробництва, розподілу та споживання [5, с. 236].

У зв'язку із вище викладеним, на нашу думку, у Конституції України слід встановити критерії достатнього життєвого рівня, вказані вище (в тому числі такі як право на достатні умови проживання в аспекті належної екології, інфраструктури, доступу до електронних послуг), причому прив'язати його не тільки до прожиткового мінімуму або мінімальної заробітної плати, а до середньої заробітної плати.

Література:

1. Черленяк І.І. Про методіку дослідження ідентифікації європейських соціальних стандартів. *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 4(9). С. 121-128.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
3. Кулачок-Тітова Л.В. Право на гідний рівень життя в міжнародному, зарубіжному та національному законодавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Право*. 2014. № 1106. Випуск № 17 С. 122-126.

4. Кириченко Ю.В. Пояснювальна записка щодо обґрунтування необхідності зміни статті 48 Конституції України. URL: <http://cau.in.ua/ua/news/id/kirichenko-776/>.

5. Синчук С.М. Гарантування гідного рівня життя особи у сфері соціального забезпечення. *Вісник Львівського університету імені Івана Франка. Серія Юридична*. 2011. Випуск 52. С. 236.

Науковий керівник: Гаврік Роман Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького

ЗМІСТ І АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОСВІТНІЙ ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Химинець Олексій Олексійович

аспірант кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

I. Вступ

Постановка проблеми. У розвинених країнах у процесі створення, впровадження та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності (ІВ) все більшу роль відіграють вузи, насамперед університети, які все активніше залучаються до інноваційного процесу. Серед вчених, які досліджували адміністративно-правовий захист ІВ, створеної у вузах, у процесі освітньої та науково-педагогічної діяльності, слід назвати праці Андрощук Г.О., Барбаш В.А., Бошицький Ю.Л., Ващенко В.П., Клімова Г.П., Мальцева Г.И., Ходаківський С.І., Шпак А.П. та інших вчених.

Актуальність теми дослідження. У той же час, правова культура студентів, аспірантів, науковців і професорсько-викладацького складу вузів на сьогодні ще недостатньо розвинена, а проблема змісту, структури, особливостей комерціалізації та адміністративно-правового супроводу

прав ІВ, яка створюється в процесі інноваційної освітньої та науково-педагогічної діяльності у вузах, потребує детальнішого вивчення.

Метою статті є подальший розвиток теоретичних основ інноваційного процесу у вищій школі, аналіз особливостей та удосконалення системи адміністративно-правового захисту прав ІВ, яка створюється у процесі інноваційної освітньої та науково-педагогічної діяльності у сучасних вузах.

II. Виклад основного матеріалу.

Під новим в освітній та науково-педагогічній діяльності слід розуміти не лише ідеї, методи, технології, які ще не використовувалися, але й весь комплекс нововведень у тім числі й окремі елементи навчально-виховного процесу, які несуть у собі прогресивні засади та дозволяють ефективніше вирішувати сучасне завдання розвитку й саморозвитку творчої особистості [4,с.20]. Особливу роль в інноваційному розвитку вузів, комерціалізації створюваного інтелектуального продукту та його запровадження в практику, починають відігравати створювані нові ринкові утворення у його структурі. З цією метою при університетах почали створювати наукові технопарки, інвестиційні інкубатори, дослідницькі центри, спеціальні лабораторії, що являють собою малі інноваційні фірми, організовані з метою комерційного впровадження науково-педагогічних та науково-технічних досягнень [1, 3].

Під інноваційною діяльністю слід розуміти процес внесення змін у традиційну систему, створення та використання нового продукту, доведення нових ідей до реалізації у вигляді готового товару, або послуг. Інноваційна освітня діяльність – це процес внесення якісно нових елементів в зміст освіти, технології навчання і процес управління науково-педагогічної діяльності [4, с. 12].

Практичним результатом освітньої та науково-педагогічної інноваційної діяльності стає науково-технічний продукт, який є інтегрованим проявом результатів теоретичних та експериментальних досліджень, формується як у фундаментальній, так і в прикладній психолого-педагогічних науках. Науково-педагогічний продукт не завжди повністю матеріалізований і тому це поняття дещо ширше порівняно з виробом, хоча за певних умов він може трансформуватися у матеріалізований виріб, а коли задовольняє потреби споживача – то й у реальний товар [2, с. 48].

Інтелектуальна власність у сучасному розумінні це не результат інтелектуальної діяльності людини як такої, а право на цей результат. В системі економічних координат освітня інновація розглядається як вже матеріалізований результат трансформації ІВ в продукт, який можна пропонувати для реалізації на ринок, продавати і отримувати винагороду. Практичним результатом науково-педагогічних досліджень є інноваційний продукт, який не завжди може бути матеріалізованим. У більшості випадків, особливо у сфері гуманітарних, філософських, педагогічних наук, він є інтегрованим проявом результатів досліджень та умозаключень. Науково-педагогічний продукт у процесі свого розвитку від формування у сфері науки до товару, з точки зору можливостей його практичного використання, проходить два етапи: доринковий та ринковий. На доринковому етапі починається патентування продукту, тобто визначається рівень його новизни та пріоритетної захищеності. На ринковому етапі автор організовує випуск та продаж створеного продукту.

Реалізація освітніх та науково-педагогічних інновацій у вузах стимулює продукування нововведень у всіх сферах діяльності вищої школи. Насамперед вони продукують появу інфраструктурних інновацій на стратегічному та оперативному рівнях. Актуальними напрямками стратегічної діяльності вузів можна вважати: створення сучасної системи безперервної професійної освіти, у тому числі перепідготовки й підвищення кваліфікації кадрів, післядипломного навчання випускників; підготовку за програмами подвійних дипломів; розвиток транснаціональної вищої освіти тощо. Оперативний менеджмент нововведень в освіті є засобом реалізації стратегічних інновацій і передбачає створення відповідної інфраструктури вузу та системи забезпечення якості освітньої, наукової та інноваційної діяльності [4]. Інноваційний розвиток вузівської освіти і науки стимулює створення управлінських інновацій, спрямованих на вдосконалення форм і методів організації навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи та автономізацію вузу. Починаються зміни з розвитку законодавчої, фінансової, матеріально-технічної бази інноваційної діяльності університетів. Економічні інновації стосуються диверсифікації джерел фінансування вузівської науки, залучення приватних інвестицій, створення фондів, використання міжнародних грантів, корпоратизація і приватизація державних вузів тощо. До юридичних інновацій слід

віднести перехід на нову організаційно-правову форму автономного функціонування вузу [1].

Адміністративно-правові аспекти охорони прав ІВ.

Організаційно-економічний механізм створення і подальшого використання результатів інтелектуальної діяльності у вузах формується в рамках взаємовідносин між такими суб'єктами, як замовник, виконавець і автор. Автор інтелектуального продукту має сукупність особистих немайнових прав, що не можуть відчужуватися від їхнього власника в силу їхньої природи, та майнових прав. Якщо майнове (економічне) право на результат творчої праці може бути відділеним від автора (передане іншій особі в обмежене чи необмежене користування), то немайнове право автора невіддільне від творця і не може бути передано іншій особі [3].

Під особистими немайними правами слід розуміти різновид цивільних прав, які виникають із приводу нематеріальних благ, є невід'ємними від особи та набувають економічного змісту (гл. 15 Цивільного Кодексу України (ЦКУ)). Майнові права мають суб'єктивну природу, бо пов'язані з використанням об'єктів прав інтелектуальної власності (ОПІВ), а також із тими матеріальними (майновими) вимогами, які виникають між учасниками правовідносин із приводу використання ОПІВ (наприклад, право авторів і винахідників на винагороду, ст. 424 та 426 ЦКУ). Особисті немайнові права належать лише безпосередньо авторів ОПІВ і є невідчужуваними від нього та, як правило, не можуть передаватися іншим особам. Майнові права на ОПІВ можуть переходити до інших осіб у спосіб, передбачений законом.

Інтелектуальна власність має свою істотну специфіку, що полягає в нематеріальній природі об'єктів права ІВ, творчому характері праці по їх створенню, тобто це інститут власності на нематеріальні блага його суб'єктів. Для ІВ не зовсім придатна класична тріада правомочності власника, що здійснює звичайні майнові права, оскільки, відчужуючи, наприклад, об'єкт, своєї інтелектуальної власності, його автор не позбавляється тим самим усяких прав на нього, а набувач не одержує можливості за своїм розсудом змінювати цей об'єкт і узагалі вважати його винятково своїм. Тим більше, що у власність інших осіб переходять, як правило, не ОПІВ, а матеріальні носії науково-педагогічних ідей і художніх [3].

ОПІВ варто відрізняти від матеріального носія, у якому виражений твір або інший результат інтелектуальної праці. Якщо право на ОІВ належить тільки авторам і їхнім законним спадкоємцям, то право власності на матеріальні носії, у яких виражений твір, може належати необмеженому колу осіб, але вже не на правах інтелектуальної власності, а в порядку звичайного майнового права [2, с. 106-108].

Відповідно до ЦКУ до об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми; наукові відкриття; винаходи, моделі тощо [15]. У загальному розумінні ІВ розглядають як таку, що складено із самостійних інститутів (права на об'єкти інтелектуальної власності, авторське право, суміжні права). Слід зауважити, що сам процес інтелектуальної діяльності не регулює правові відносини та не визначає права наукових і науково-педагогічних працівників на власність. Лише після завершення цієї діяльності за умови створення нових освітніх продуктів, що будуть використовуватися в педагогічній теорії та практиці, починають діяти норми цивільного права, що забезпечують суспільне визнання відповідного результату інтелектуальної діяльності, встановлюють його правовий режим, а також охорону прав і законних інтересів його творця.

Сьогодні основна проблема, що стоїть перед українськими університетами, полягає в обмеженому використанні накопиченого інноваційного потенціалу, вираженого у кількості отримуваних патентів, зареєстрованих наукових відкриттів, у наявності визнаних наукових школах тощо. Інноваційна освітня і науково-педагогічна діяльність університетів у сфері створення та використання ІВ стримується такими чинниками [14, с. 112-113]: низька ринкова орієнтація більшості виконуваних науково-педагогічних досліджень і, як наслідок, мала кількість створюваних бізнес-пропозицій для подальшої комерціалізації отриманих результатів; відсутність ринкового досвіду та невелика кількість завершених і доведених до виробництва розробок, скорочення замовлень на проведення науково-педагогічних досліджень; недосконалість нормативно-правової бази для інноваційної діяльності вузів. При цьому основна увага має приділятися питанням комерціалізації ІВ, зокрема і через малі інноваційні фірми, організовані з метою впровадження науково-педагогічних досягнень у практику.

III. Висновки.

Для того, щоб українські вузи стали ефективним чинником модернізації національної економіки, потрібно створити умови для трансформації освітніх та науково-педагогічних інноваційних напрацювань аспірантів, науковців та професорсько-викладацького складу у захищені технології, а їх у інноваційну продукцію, яка може вироблятися та продаватися як в Україні, так і за її межами та забезпечити належний захист прав власності розробників.

Література:

1. Барбаш В. А., Бояринова К.О. Інноваційне середовище на базі університету дослідницького типу: електронний ресурс: <http://www.nbuu.gov.ua>.
2. Бошицький, Ю.Л. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. К., 2007. 488 с.
3. Клімова Г.П. Парадигмальні концепти інноваційного розвитку вищої освіти в Україні // Право та інновації. – 2015. - № 1(9). - С.11-18.
4. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 360 с.

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

ЧАСОВІ АСПЕКТИ СПРАВЕДЛИВОГО СУДОВОГО РІШЕННЯ. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД

Гуйван Петро Дмитрович

*кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, професор
Полтавського інституту бізнесу*

Темпоральні порушення прав людини при розгляді справи мають місце при розгляді справ у судах. Особливо викликає занепокоєння практика поновлення пропущеного без поважних причин строку вчинення відповідних процесуальних дій: надання доказів, апеляційне оскарження тощо. Це неправомірно подовжує процес і порушує принцип правової визначеності та право особи на своєчасний захист свого права. Звісно, питання відновлення пропущеного процесуального строку за правовою позицією ЄСПЛ є компетенцією національних судів і відноситься до їхніх дискреційних повноважень. Скажімо, загально прийнятною є така правова підстава поновлення строку, як неповідомлення учасника процесу про прийняте у відношенні нього судове рішення. Але навіть у цьому разі судовий розсуд не є безмежним. Має враховуватися та обставина, що сторони в розумні періоди мають вживати заходів, щоб дізнатись про стан відомого їм судового провадження [1, п. 27].

Тож, подібні порушення темпоральних чинників справедливого судочинства визнаються такими, що суперечать основним правилам ст. 6 Конвенції про захист прав людини. Так, український місцевий суд задовольнив клопотання юридичної особи про поновлення строку для подання апеляції, яку було подано через два роки після проголошення рішення. У якості поважності причин на оскарження апелянт вказував, що до цього часу він не міг сплатити судовий збір згідно з законодавством. Аналізуючи дану справу, ЄСПЛ вказав, що зазначена підстава не може бути кваліфікована як поважна. Адже товариство не стверджувало про відсутність коштів, а наполегло на відсутності вільних коштів для сплати збору. Більше того, немає свідчень того, що товариство коли-небудь

зверталось із проханням відстрочити чи розстрочити сплату, що воно могло б зробити відповідно до національного законодавства. У такій ситуації, надаючи дозвіл товариству подати повторну апеляційну скаргу зі впливом значного проміжку часу та після початку виконання рішення суду на підставах, які, на думку Євросуду, мали на меті не виправлення серйозних судових помилок, а лише перегляд та нове вирішення справи, національні суди порушили принцип юридичної визначеності та «право на суд» заявника, гарантоване п. 1 ст. 6 Конвенції» [2, п. 42]. Отже було порушення Конвенції.

Іноді темпоральне правопорушення безпосередньо пов'язане з не виправданим відхиленням від процедури, яка передбачена національним законодавством. Скажімо, згідно зі статтею 6 Конвенції виконання судового рішення є складовою частиною судового розгляду, завершальною стадією судового провадження. У зв'язку із цим під час розгляду питань про відстрочку, розстрочку, зміну чи встановлення способу і порядку виконання рішення, а також під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби судам необхідно дотримуватися вимог Конвенції щодо виконання судового рішення упродовж розумного строку. У тому числі щодо обґрунтованості відновлення процесуальних строків на оскарження рішення.

Прикладом може слугувати справа Європейського суду з прав людини «Diya 97 v. Ukraine» [3], в якій предметом оскарження були дії державного виконавця щодо передачі нерухомого майна на реалізацію третій особі. Вищий господарський суд України виніс постанову, якою визнав незаконними дії державної виконавчої служби, а Верховний Суд України залишив цю постанову без змін. Через певний час вказана третя особа подала касаційну скаргу на дану постанову. Він просив поновити йому строк на касаційне оскарження, оскільки не знав про існування відповідного провадження. ВСУ, вважаючи скаргу обґрунтованою, відновив провадження та в новому процесі встановив, що справа не підлягає розгляду в господарських судах, скасував постанову ВГСУ та закрити провадження у справі.

Європейський суд, вивчивши матеріали, зауважив, що касаційна скарга особи, яка не була стороною по справі, була допущена ВСУ до розгляду без законних на те підстав, бо згідно з господарським

процесуальним законодавством у третьої особи не було права на каргу. Хоч результат розгляду справи безпосередньо стосувався прав цієї особи і скаргу було подано менше ніж за два місяці після завершення її розгляду, ВСУ діяв всупереч чітким процесуальним нормам. Це призвело до практичного нівелювання результату завершеного судового провадження, що не відповідало принципу правової певності та спричинило порушення статті 6 § 1 Конвенції. Для запобігання подібним рішенням європейської судової інституції національні суди мають напрацювати адекватну систему оцінки поважності підстав для на оскарження, включаючи поновлення строків, аби не припускатися неправомірного втручання у принцип *res judicata*.

Будь-які процесуальні строки, що встановлюються законодавством або судом, повинні відповідати принципу розумності. Розумним слід вважати строк, який є об'єктивно необхідним для виконання процесуальних дій, прийняття процесуальних рішень та розгляду і вирішення справи з метою забезпечення своєчасного (без невинуватих зволікань) судового захисту. Тому необхідно усувати випадки несвоєчасного реагування правозастосовних органів на перебіг справи, адже це тягне безпідставне затягування процесу. В даному контексті особливо показовими є випадки, коли національні суди взагалі ніяким чином не відповідали на скарги заявників. До прикладу, у справі Плахтєєв і Плахтєєва проти України [4], що розглядалася ЄСПЛ, заявники звернулись з позовом про відшкодування шкоди, завданої незаконною конфіскацією їх автомобіля та вантажу, до двох органів влади – місцевого суду та органу податкової служби. Апеляційний суд, до якого був спрямований цей позов, відмовив у його розгляді, посилаючись на те, що місцевий суд мав імунітет від судового переслідування. Проте, заявники так і не отримали ніякої відповіді на частину позову, яка стосувалась їх позову до органу податкової служби. Таким чином у справі Суд встановив порушення права на доступ до суду, що спричинило недотримання конвенційної вимоги про своєчасність правосуддя. Отже доступ до суду включає не лише можливість подати заяву до суду. Йому кореспондус обов'язок суду розглянути справу по суті з винесенням остаточного рішення по справі, яке підлягає обов'язковому виконанню. Виконання в розумний термін також є невід'ємною частиною права на доступ до суду.

Також для дотримання принципу темпоральної визначеності правозастосування досить важливим є врахування того факту, що судові рішення, винесене щодо учасників певної справи на підставі існуючих положень суддівської практики, викликає відповідні очікування щодо подальшого прийняття рішень в аналогічних ситуаціях у майбутньому. Зміна підходу до розв'язання певних питань поворотним судовим рішенням унеможлиблює передбачення результату правозастосування, а тому ставить під загрозу зазначені принципи права [5]. В даному випадку мова йде про однозначність застосування так званих судових правоположень. В часовому вимірі це стосується неможливості зворотного в часі застосування норм, які втратили чинність. У контексті розглядуваних питань вирішальним моментом виступає одна з основних вимог принципу правової певності – остаточність судового рішення (*res judicata*). Вона зумовлює встановлені правила дії в часі судових правоположень, обмежуючи їх у можливості впливати на вже винесені остаточні судові рішення. Такий підхід достатньо поширений у світовій практиці. Як зазначає С. В. Шевчук, в європейських державах існують правила, що забороняють або до певної міри обмежують дію на винесені судові рішення нового тлумачення, що в тому числі стало підставою для визнання нечинною певної норми. За загальним принципом, суддівське тлумачення, як і застосування, діє наперед [6, с. 272-273].

Таким чином, мусимо зазначити, що наразі найбільш проблемними сферами у забезпеченні права на доступ до правосуддя залишаються недодержання розумних строків розгляду справ та невиконання судових рішень. Саме в цій царині Європейський суд з прав людини встановлює найбільше фактів порушень конвенційних приписів в Україні. Вказані порушення суттєво зменшують ефективність правосуддя, навіть у разі винесення справедливого та чесного, але не своєчасного рішення. Відсутність відповідних юридичних гарантій становить велику небезпеку для принципу темпоральної правової визначеності. Суттєвим гальмом є неоднакове застосування одних і тих самих норм: різне, несхоже тлумачення, розуміння точного змісту закону. Нагальною залишається потреба у тому, щоб судді усвідомлювали особисту відповідальність за своєчасний розгляд справ, не допускали фактів відмови у доступі до правосуддя, вживати всіх необхідних заходів з метою неухильного дотримання принципу публічності неупередженості і безсторонності.

Література:

1. Рішення ЄСПЛ від 26 квітня 2007 року у справі «Олександр Шевченко проти України», заява № 8371/02. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_256.
2. Рішення ЄСПЛ від 3 квітня 2008 року у справі «Пономарьов проти України», заява № 3236/03. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_434.
3. Рішення ЄСПЛ від 21 жовтня 2010 року у справі «Дія 97 проти України», заява № 19164/04, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/974_932
4. Рішення ЄСПЛ від 12 березня 2009 року, остаточне від 12 червня 2009 року у справі «Плахтєєв і Плахтєєва проти України», заява № 20347/03. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_471
5. Пушняк О.В. Дія в часі судових правоположень. Теорія і практика правознавства. Вип. 1 (7) / 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_1_7
6. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. К. : Реферат, 2007. 640 с.

ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Казміренко Діана Юріївна
студентка III курсу Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

Вивчаючи цивільне право України можна виокремити ряд основоположних категорій, що відображають, по-перше, універсальну характеристику різних суспільних відносин, що складають предмет самого громадянського права і, по-друге, узагальнюють ті різноманітні індивідуально-конкретні матеріальні та інші блага, з приводу яких або у зв'язку з якими виникають цивільні правовідносини, відбувається безпосередня реалізація норм об'єктивного права за наявності для цього необхідних юридико-фактичних передумов. Ці блага прийнято іменувати об'єктами цивільних прав. Сучасна доктрина цивільного права визнає множинність об'єктів цивільних прав. Поширеною є позиція про

неможливість існування безоб'єктних цивільних правовідносин. В наш час у юридичній літературі переважна більшість правників визначають об'єкт цивільних прав через поняття «благо». Така позиція виникла через те, що крім матеріальних благ цивільне право досліджує й нематеріальні: честь, гідність, інформацію, результати інтелектуальної, творчої діяльності, тощо. Отже, написавши дану наукову роботу я дійшла до наступних висновків, що під об'єктами цивільних прав розуміють матеріальні та нематеріальні блага, з і приводу яких виникають цивільні правовідносини. Об'єкти цивільних прав та об'єкти цивільних правовідносин — поняття тотожні. Цивільні правовідносини складаються між особами щодо матеріального чи нематеріального блага для задоволення своїх потреб.

Тому, на мою думку, об'єктом цивільних прав (правовідносин) може бути те, заради чого суб'єкти вступають у правовідносини і на що спрямовані їхні суб'єктивні права та обов'язки з метою здійснення своїх законних права та інтересів. Проаналізувавши всі поняття "об'єкт права" в юридичній літературі, я дійшла висновку, що дане поняття вживається у різних значеннях. По-перше, про "об'єкт права" говорять як про елемент правовідносин, по-друге, — як про суспільні відносини, які в конкретних умовах підлягають правовому регулюванню.

Проблематика інституту «об'єкта цивільного права» посідає в науці цивільного права одне з найважливіших місць. Цей факт пояснюється не тільки цікавістю даної проблематики з теоретичної точки зору, але ще й тим, що це питання обходить кожного з нас. Юридичні і фізичні особи вступають у цивільно-правові відносини з метою задоволення своїх потреб та інтересів. Об'єктами цивільних прав є все те, з приводу чого складаються цивільні правовідносини і на що спрямовані суб'єктивні цивільні права та суб'єктивні цивільні обов'язки. Будь-який об'єкт повинен задовольняти потреби й інтереси учасників цивільних правовідносин, в іншому разі він не розглядатиметься як об'єкт цивільного права. За чинним законодавством України об'єкти цивільних прав за цільовим призначенням та правовим режимом поділяються на такі види: особисті немайнові права; речі, включаючи гроші та цінні папери, інше майно; майнові права; результати робіт; послуги; результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація; інші матеріальні і нематеріальні блага; право вимог.

Література:

1. Спасибо-Фатєєва І. Поняття нерухомого майна та права на нього / І. Спасибо-Фатєєва // Українське комерційне право. – 2009. – № 9. – С. 10-19
2. Спасибо-Фатєєва І. Види об'єктів цивільних прав/ І. Спасибо-Фатєєва//Часопис цивілістики, випуск №18- с. 13-18

Науковий керівник: Голобородько Наталія Володимирівна, викладач юридичних дисциплін І категорії Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ»

Кобець Аліна Віталіївна

студентка IV курсу Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

Реалізація споживачами своїх прав на захист може здійснюватися шляхом вчинення ними дій, передбачених законом або договором, спрямованих на усунення порушення та його наслідків.

Порушення суб'єктивних прав споживачів у сфері надання послуг є підставою реалізації суб'єктивного права на захист. Здійснення права на захист цивільного права та інтересу залежить від вільного вибору особи, право якої порушено. Від вільного вибору особи, характеру порушеного права і безпосередньо характеру правопорушення залежить застосування конкретних окремих дій, спрямованих на захист. Завершальний етап захисту порушеного права втілюється у застосуванні конкретного способу захисту цивільного права та інтересу [2].

Більшість українців знають, що українським законодавством передбачені як гарантії якості товарів та послуг, які надаються громадянам, так і можливості захисту порушених прав споживачів. Проте, навряд чи більшість із громадян володіє інформацією щодо того, куди звертатися і що робити у разі якщо вони безпосередньо зіткнулися з такою проблемою.

У відповідності до ст. 3 Закону України „Про захист прав споживачів” споживач має право на:

- державний захист своїх прав;
- гарантований рівень споживання;
- належну якість товарів торговельного та інших видів обслуговування;
- безпеку товарів (робіт, послуг);
- необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про товари, їх кількість, якість, асортимент, а також про їх виробника (виконавця, продавця);
- відшкодування збитків, завданих товарами неналежної якості, а також майнової та моральної шкоди, заподіяної небезпечними для життя і здоров'я людей товарами у випадках, передбачених законодавством;
- звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;
- об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

Отже законодавством закріплений достатньо широкий обсяг прав споживачів, однак насправді все складається так, що громадяни часто купують товари або отримують послуги, що не відповідають вимогам якості. А коли намагаються їх обміняти чи здати продавцю отримують негативну відповідь [3].

Література:

1. Закон України “Про захист прав споживачів” від 12.05.1991 р. в редакції Закону України від 16.07.2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
2. Правове забезпечення та практика застосування прав споживачів в Україні / <http://www.spilnota.net.ua/ru/article/id-2412>
3. Основні теоретичні засади захисту прав споживачів / <http://www.refine.org.ua/pageid-10364-4.html>

Науковий керівник: Голобородько Наталія Володимирівна, викладач юридичних дисциплін I категорії Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

НЕТИПОВІ ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Шило Владислава Олександрівна

студентка IV курсу Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

Сучасна цивілістична доктрина перебуває лише на етапі констатації необхідності пояснення феномену нетиповості без вироблення адекватних та обґрунтованих пропозицій щодо його ролі у цивільному праві. Розгляд нетиповості у цьому ракурсі варто пов'язувати як мінімум із двома причинами. По-перше, це інтенсивний розвиток суспільних відносин та завдяки цьому детермінація появи нових або трансформації чи ж навіть видозміни тих або інших об'єктів права. Прикладами можуть стати електронні гроші або «перетворення» Інтернету з технічної мережі на ринок для обороту прав інтелектуальної власності. По-друге, це суперечливість та неоднозначність чинного законодавства, що впливає на розуміння певного об'єкта та його правового режиму. Розмивається поняття об'єкта права і з виникненням таких вельми специфічних об'єктів, як, наприклад, машинно-місце, біржове місце, біоресурси, людські органи та ін. Так, у зв'язку із щільною забудовою в містах та відсутністю вільних місць для стоянок автомобілів і будівництва гаражів стали користуватися великою популярністю місця для автомобілів під багатоквартирним житловим будинком. Власники квартир фінансують і набувають ділянку в підвальному приміщенні, використовувані ними для стоянки автомобіля. По суті, це частина загального простору в приміщенні, яка навіть не має фізичних способів відокремлення від інших подібних об'єктів, як це має місце, наприклад, з квартирами. Однак воно стала окремим об'єктом цивільного права. Неоднозначним у науці цивільного права віднесення до об'єктів цивільного права та інше, які, як відомо, можуть так чи інакше купуватися і використовуватися.

Одним із яскравих прикладів неоднозначності в підході до юридичної кваліфікації є такий об'єкт, як газопровід, для визначення правового режиму якого варто його розглянути крізь призму сутності нерухомості. Магістральні газопроводи є об'єктами, обмеженими в цивільному обороті, оскільки можуть перебувати тільки в державній власності, тобто належати лише певним учасникам цивільного обороту. А

яким саме об'єктом є багатоквартирний житловий будинок? Це «фантомний» об'єкт. Як і в прикладі з квартирою, будинок мабуть (візуально) існує, однак правова його приналежність будь-кому і сутність у відриві від інших об'єктів, поміщених в ньому (квартир, допоміжних і нежилих приміщень) залишаються нез'ясованими. Якщо квартири та інші приміщення в будинку є об'єктами права, що належать певним особам, то об'єктом якого права є сам багатоквартирний будинок? І чи є він об'єктом права взагалі, якщо складається з інших об'єктів, без яких він існувати фізично не може? Іншими словами, якщо гіпотетично «витягти» з будинку квартири та інші приміщення, то будинку як такого бути не може ані в фізичному, ані в правовому сенсі. Багатоквартирний житловий будинок не може продаватись, даруватись, тобто він не перебуває в обороті. На багатоквартирний житловий будинок комунального житлового фонду не встановлено право власності, а лише міститься інформація про те, що він враховується на балансі органу місцевого самоврядування. В обороті існують і «негідні об'єкти», наприклад, корпоративні права, які продаються, купуються, успадковуються, закладаються, хоча об'єктами не є. Належним об'єктом у цих випадках повинні виступати права на частку в статутному капіталі господарського товариства або акції.

Література:

1. Крат В. Нетипові об'єкти цивільних прав // Право України : юридичний журнал. Науково-практичне фахове видання. Спецвипуск / Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України. – Київ, 2010. – № 12. – С. 62-67. – ISSN 0132-1331

Науковий керівник: Голобородько Наталія Володимирівна, викладач юридичних дисциплін I категорії Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ БЛАГ ЯК ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ

Шимарьов Дмитро Сергійович

студент II курсу Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

Утвердження, забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, а також основоположною складовою процесу реформування правової системи України та розбудови громадянського суспільства. Головною оцінкою діяльності держави та ефективності існуючого на її території правопорядку є забезпечення, насамперед, особистих немайнових благ, які становлять сутнісну основу як окремого індивіда, так і суспільства як особливого соціального утворення.

Метою даного дослідження є аналіз проблеми особистих немайнових благ як об'єктів цивільно-правового захисту.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають в процесі законодавчого закріплення та захисту особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування та соціальне буття фізичної особи.

Предметом дослідження є цивільно-правова характеристика суспільних відносин, що виникають з приводу реалізації особою її особистих немайнових прав. Питання особистих немайнових прав фізичних осіб розглядались частково в наукових працях відомих українських та зарубіжних вчених-цивілістів, зокрема: М.М. Агаркова, С.С. Алексєєва, А.В. Беляєвського, Д.В. Бобрової, С.М. Братуся, А.С. Довгерта, О.М. Ерделевського, К.Ф. Єгорова, О.С. Іоффе, О.О. Красавчикова.

Особисті немайнові відносини потрібно визначати як вид суспільних відносин, що складаються з приводу закріплення за їх учасниками особистих немайнових благ та їх використання, і є первинними, самостійними і рівними в структурі предмета цивільного права, ґрунтуються на засадах юридичної рівності та вільного волевиявлення їх учасників, спрямовані на забезпечення приватного немайнового інтересу їх учасників, позбавлені майново-грошового змісту, а також характеризуються абсолютним характером.

Характерними ознаками особистих немайнових прав є те, що вони:

- мають нематеріальний характер;
- за своїм характером не є абсолютними правами;
- належать кожній без винятку фізичній особі та спрямовані на її

розвиток;

- їх виникнення та припинення пов'язане, як правило, із народженням та смертю фізичної особи і більшості з них вона не може бути позбавлена.

Необхідність класифікації особистих немайнових благ зумовлена необхідністю з'ясувати їх спільні риси та особливості для того, щоб можна було не лише належним чином реалізовувати ці права, а й гарантувати та захищати.

Взагалі, особисті немайнові блага - це блага, що позбавлені майнового змісту, нерозривно пов'язані із суб'єктом цивільного права, визнані суспільством, а тому охороняються цивільним законодавством.

Гарантією нормального здійснення фізичними особами особистих немайнових прав є їх належний цивільно-правовий захист (ст. 276 ЦК). Право на захист особистих немайнових прав — це регламентоване правове регулювання на випадок оспорення, невизнання чи порушення особистого немайнового права.

Література:

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003, ст. 461.

Науковий керівник: Голобородько Наталія Володимирівна, викладач юридичних дисциплін I категорії Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

**ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ПО КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕННЯХ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ
ЗЛОЧИННИМИ УГРУПУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Ангеленюк Анна-Марія Юріївна

*кандидат юридичних наук, Університет державної фіскальної служби
України*

Збирання доказів у кримінальному провадженні є важливим етапом у процесі доказування, оскільки від цього безпосередньо залежить виконання завдань кримінального процесу, що закріплені у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України [1]. Оскільки збирання доказів щодо кримінальних правопорушень, вчинених організованими злочинними угрупованнями (далі – ОЗУ) є діяльністю підвищеної складності, то потребує ретельного планування порядку та черговості проведення процесуальних та слідчих (розшукових) дій. При чому слід вживати заходів щодо забезпечення таємниці досудового розслідування, так як витік інформації може завадити притягти до відповідальності усіх учасників злочинного угруповання.

Дослідження аспекту організованої злочинності здійснювали О.М. Джужа, А.І. Долгова, Н.С. Карпов, М.В. Корнієнко, Б.В. Лизогуб, Т.В. Мельничук, А.М. Падалка та інші. Вивченням проблем пов'язаних із збиранням доказів у кримінальному процесі займались Астапенко О.В., Запотоцький А.П., Потомська Н.А., Смирнов М.І., а також інші.

Як правило у злочинній діяльності виконання окремих складових її ланок може бути виконано різними особами. При розслідуванні організованої злочинної діяльності важливо довести наявність необхідного зв'язку між цими окремими діями-ланками, що досить непросто [2]. В частині випадків ефективним є використання методу відеоконференцзв'язку, що надає можливість проведення процесуально-слідчих дій з участю осіб, які знаходяться у різних місцях, а також дозволяє вирішити ситуацію, коли особа одночасно є об'єктом

кримінального переслідування в одній державі й необхідність її присутності для проведення процесуальних дій потрібна в іншій державі [3, с. 6-7].

В сучасному світі, що підвладний глобалізаційним процесам, все більше ОЗУ носять транснаціональний характер, а тому збирання доказової бази має відповідати вимогам сучасності, а саме бути швидким, повним та відповідати оптимальному використанню сил та засобів правоохоронних органів. Враховуючи наведене, під час розслідування злочинів вчинених ОЗУ є необхідність використання міжнародного співробітництва. У випадку застосування процесуальної взаємодії у рамках міжнародного співробітництва слід покращити умови для використання режиму відео конференції. Також, для ефективності такого співробітництва, окрім проведення його офіційно, слід розвивати непроцесуальну взаємодію між правоохоронними органами різних країн на регіональному рівні.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17 (дата звернення 27.02.2020).
2. Падалка А.М. Типові технології організованої злочинної діяльності у сфері оподаткування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 6, том 4, 2017 URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4055/1/2878_IR.pdf
3. Смирнов М.І. Особливості надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах з використанням методу відеоконференцзв'язку: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 21 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ ВИНИ

Дмитренко Артем Миколайович

студент III курсу Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

У Кримінальному кодексі України містяться склади злочинів, суб'єктивна сторона яких не вписується в законодавче формулювання ні умислу, ні необережності. Ця проблема багатьма вченими-криміналістами

визнається однією з найбільш складних і суперечливих. Проблема змішаної форми вини стала предметом наукових досліджень В.І. Борисова, П.С. Дагеля, С.В. Гізімчука, Е.М. Зінченка, В.А. Мисливого.

М. Зінченко слушно зазначав, що аргументи противників визнання змішаної форми вини, які містяться в юридичній літературі, не спростовують її існування. По-перше, вина визначається як психічне ставлення винного до діяння та його наслідків. Звідси визначення її форми також повинно містити характеристику ставлення і до діяння, і до наслідку. По-друге, єдине психічне ставлення, що складає зміст вини, у дійсності може бути неоднорідним щодо діяння та наслідків. По-третє, підставою для визнання змішаної вини є усвідомлення особою суспільно небезпечного характеру самого діяння при необережному ставленні до наслідків, коли таке усвідомлення виключається. Почетверте, психічне ставлення суб'єкта може бути неоднорідним щодо різних об'єктивних ознак злочину. Власне, на цьому і побудована змішана форма вини у кримінальному праві. Використання лише необережної чи лише умисної форми вини не дозволяє повністю охарактеризувати психічні процеси, що відбуваються у свідомості особи при вчиненні деяких злочинів, проте це не виключає вимоги про цілісний розгляд психічного ставлення винного до злочину.

У дослідженнях А.О. Пінаєва наведено аргументи на користь того, що поряд з умисною та необережною формою вини існують подвійна та змішана форми вини. Науковцем пропонується виділяти окремо змішану та подвійну форми вини, а не визначати подвійну форму вини різновидом змішаної. Подвійна форма вини, з погляду А.О. Пінаєва, має місце в тих випадках, коли в рамках одного складу злочину одночасно містяться як всі ознаки, притаманні умисній формі вини, так і всі ознаки, притаманні необережній формі вини (умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, умисне знищення або пошкодження майна тощо). Змішана форма вини є в тих випадках, коли в рамках одного складу злочину одночасно містяться деякі ознаки, притаманні умисній вині та всі ознаки, притаманні необережності.

Змішаною (складною, подвійною) формою вини називають різне психічне ставлення особи у формі умислу та необережності до різних об'єктивних ознак одного й того ж злочину. Доцільність виокремлення змішаної форми вини полягає в тому, що вона надає можливість: 1)

конкретизувати ступінь суспільної небезпечності злочину; 2) визначити правильну кваліфікацію; 3) відмежувати близькі за об'єктивними ознаками склади злочинів.

Враховуючи вищевикладене в подальшому науковому дослідженні слід виходити з того, що поняття змішаної форми вини охоплює всі можливі поєднання умислу та необережності (або їх елементів) при вчиненні одиничного злочину.

Література:

1. Пинаев А.А. Особливості складів злочинів з подвійною і змішаною формами вини. – Харків: «Харків юридичний», 2018.
2. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини : навч. посіб. для підготовки до іспитів – К: Атіка, 2016.

Науковий керівник: Голобородько Наталія Володимирівна, викладач юридичних дисциплін I категорії Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПРОДОВЖУВАНОВОГО ЗЛОЧИНУ

Льїна Оксана Валеріївна

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології, юридичного факультету Київського Національного університету імені Тараса Шевченка

Пучко Володимир Дмитрович

адвокат Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури

Поняття продовжуваного злочину вперше знайшло відображення на рівні постанов Пленумів Верховних Судів СРСР та союзних республік у Постанові Пленуму Верховного Суду СРСР «Про умови застосування давності та амністії до триваючих і продовжуваних злочинів» від 4 березня 1929 р. (у редакції Постанови Пленуму Верховного Суду СРСР

від 14 березня 1963 р. № 1). У п. 2 зазначеної постанови продовжуваними злочинами визнавалися «злочини, що складаються з ряду тотожних злочинних дій, спрямованих на спільну мету та таких, що складають у своїй сукупності єдиний злочин». На сьогодні поняття продовжуваного злочину відображено й у постановах Пленуму Верховного Суду України. Зокрема, відповідно до абз. 4 п. 20 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти приватної власності» від 6 листопада 2009 р. № 10 неодноразове вилучення майна чи заволодіння ним, що складається із тотожних діянь, які мають загальну мету та із самого початку охоплюється єдиним злочинним наміром на заволодіння конкретним майном, слід розглядати як один продовжуваний злочин, а також абз. 1 п. 6 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки» від 4 червня 2010 р. №7 об'єднання тотожних діянь єдиним злочинним наміром, що до вчинення першого з низки тотожних діянь особа усвідомлює, що для реалізації її злочинного наміру необхідно вчинити декілька таких діянь, кожне з яких спрямоване на реалізацію цього наміру [9]. Такі діяння не утворюють повторності, оскільки кожне з них стає елементом одиничного (єдиного) злочину і окремим (самостійним) злочином щодо будь-якого іншого з цих діянь бути не може, а при повторності тотожних злочинів кожен із них має свою суб'єктивну сторону, зокрема самостійний умисел, який виникає щоразу перед вчиненням окремого злочину.

Традиційною проблемою, яка “супроводжує” інститут повторності злочинів, є проблема відмежування повторності злочинів від продовжуваного злочину. Зазначена проблема знайшла відображення ще у працях дореволюційних вчених-криміналістів. Зокрема, М.С. Таганцев у якості прикладів продовжуваних злочинів наводив випадки, “в яких із зовнішнього боку діяння складається з кількох частин, кожна з яких містить склад злочинного діяння і навіть відокремлених одна від одної більш або менш значним проміжком часу, але пов'язаних одним спільним злочинним наміром; такою є, наприклад, крадіжка з горища білизни у кілька прийомів, жорстоке поводження, що виявилось у мордуванні, яке продовжувалось кілька тижнів, місяців” [15, с. 531]. У теорії радянського та пострадянського кримінального права продовжуваним злочином традиційно визнавався злочин, який складається з двох або більше

злочинних дій, кожна з яких містить ознаки одного й того самого складу злочину (приблизно такого визначення притримуються В.М. Кудрявцев, Б.М. Леонтьєв, І.М. Тяжкова, Л.В. Іногамова-Хегай, Є.В. Фесенко, С.Д. Шапченко) [10, с. 261; 4, с. 514; 3 с. 327; 2, с. 134; 1, с. 72; 12, с. 47].

Так, відповідно до ч. 2 ст. 32 КК України 2001 р. продовжуваним є злочин, “який складається з двох або більше тотожних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром” [8]. У літературі також наводяться й більш розгорнути характеристики продовжуваного злочину. Зокрема, Е.В. Георгієвський виділяє такі його риси: 1) продовжуваний злочин повинен складатися з ряду (тобто не менш ніж двох однорідних або тотожних) діянь; 2) усі діяння, що складають продовжуваний злочин, повинні бути поєднані єдиним умислом; 3) злочинні епізоди (діяння) продовжуваного злочину повинні бути поєднані єдиною формою вини; 4) між злочинними епізодами, як правило, невеликий проміжок часу; 5) діяння вчиняється, як правило, в одній та тій самій обстановці (з одного джерела), триваючи в часі; 6) епізоди, що складають продовжуваний злочин, можуть бути як злочинними у своїй основі, так й іншими видами деліктів [14, с. 15]. А.П. Козлов виокремлює наступні характеристики продовжуваного злочину: 1) він являє собою одиничний злочин із загальним результатом; 2) продовжуваний злочин складається з ряду окремих частин, як правило, з самостійними діями та наслідками кожна; 3) кожна частина є мінізлочином; 4) з самого початку вчинення продовжуваного злочину умисел винного спрямований на загальний результат; 5) від самого початку вчинення даного злочину винний усвідомлює, що для досягнення загального результату йому необхідно вчинити кілька окремих мінізлочинів; 6) окрім умислу на загальний результат у винного існують окремо умисли на вчинення кожної частини продовжуваного злочину; 7) умисел на загальний результат називається єдиним, оскільки він поєднує в дещо ціле умисли стосовно окремих частин; 8) загальний результат є метою поведінки особи від самого початку вчинення продовжуваного злочину; 9) дана мета називається загальною, оскільки вона являє собою мету окремо вчинених частин аналізованого злочину; 10) загальна мета у продовжуваному злочину повинна бути конкретизована за вагою, розміром, об'ємом і т. п. [5, с. 108].

Водночас, у кримінально-правовій літературі існують й нетрадиційні погляди на поняття продовжуваного злочину. Зокрема, А.М. Яковлев

висловлював думку про те, що у випадках, коли повторність злочинів не передбачена як кваліфікуюча ознака для певного виду злочинів, вчинення кількох тотожних злочинних дій являтиме собою за будь-яких обставин продовжуваний злочин. І навпаки, якщо повторність злочинів, передбачена законодавцем, як кваліфікуюча ознака для певного виду злочинів, то за будь-яких обставин вчинення суб'єктом кількох тотожних дій являтиме собою повторність [6; с. 32-33]. Подібне розуміння поняття “продовжуваний злочин” було піддано цілком об'єктивній, на наш погляд критиці В.М. Кудрявцевим та К.О. Паньком у зв'язку із надмірною формалізацією поняття, що визначається [10, с. 262; 7, с. 39-40]. Ще одним прикладом відхилення від загальноприйнятого у теорії кримінального права розуміння продовжуваного злочину є позиція А.О. Пінаєва. Він, критикуючи традиційне розуміння продовжуваного розкрадання, доходить наступних висновків: 1) у якості єдиного джерела, з якого вилучається майно, повинно розглядатися не одне й те саме підприємство, установа і т. п., а власність (за А.О. Пінаєвим соціалістична власність); 2) А.О. Пінаєв заперечує в якості ознаки продовжуваного розкрадання способ вчинення злочину; 3) зазначений автор ставить під сумнів таку ознаку продовжуваного злочину (в даному випадку розкрадання), як незначний проміжок часу між епізодами злочинних діянь (по суті, єдиним хронологічним критерієм, що виключає можливість визнання злочину продовжуваним, на думку О.А. Пінаєва, є закінчення строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності); 4) О.А. Пінаєв, посилаючись на матеріали правозастосовчої практики, доходить висновку про те, що особа, вчиняючи перший з епізодів, які утворюють продовжуваний злочин, не обов'язково повинна усвідомлювати кінцевий результат [11, с. 113-115]. Однак, у подібному випадку поняття продовжуваного злочину може охоплювати собою злочинні діяння (епізоди), що вчинюються стосовно різних потерпілих (хоча й в межах одного об'єкту), у різний спосіб (а отже, вже не можна казати про повну тотожність злочинних діянь, що утворюють продовжуваний злочин), із великими проміжками часу (відповідно до ст. 49 чинного КК мова може йти про проміжки від 2 до 15 років – залежно від ступеню тяжкості вчиненого злочину), не об'єднані єдиним умислом. У подібному випадку поняття “продовжуваного злочину” перетворюється на аморфне поняття, що мало чим відрізняється від поняття “повторність злочинів”, але тягне

за собою інші кримінально-правові наслідки. У зв'язку з цим не викликає подиву ще один висновок, до якого доходить О.А. Пінаєв: “...Кілька розкрадань відповідно до чинного закону повинні кваліфікуватися як повторні лише у тих випадках, якщо спричинена ними сума у підсумку не утворює більш тяжкий вид посягання. Якщо ж сума кількох розкрадань утворює більш тяжкий його вид (повторні дрібні, наприклад, - значний, значні – великий і т. п.), то все скоєне належить – незалежно від часу між епізодами розкрадань і так званої “єдності умислу” – кваліфікувати не лише як повторне розкрадання, а й як єдиний злочин більш тяжкого виду” [11, с. 118]. Отже, повторність злочинів кваліфікується і за правилами кваліфікації повторності злочинів, і за правилами кваліфікації продовжуваного злочину. Вважаємо, що запропонований А.О. Пінаєвим підхід тягтиме за собою значні проблеми для правозастосовчої практики, оскільки одні й ті самі фактичні обставини можуть бути кваліфіковані і як продовжуваний злочин, і як повторність злочинів. А у випадках, коли сума завданої окремими злочинами шкоди відповідатиме змісту таких обтяжуючих обставин як “великі розміри”, “особливо великі розміри”, взагалі матиме місце механічне одночасне застосування як правила про кваліфікацію повторності злочинів, так і правила про кваліфікація продовжуваного злочину. Очевидно, подібний підхід не можна визнати коректним. Точки зору близької до тієї, яку висловлював А.О. Пінаєв, дотримувався Г.А. Крігер. Зокрема, він вважав, що продовжуваний злочин може кваліфікуватися водночас і як повторний, якщо повторність злочину відображена як кваліфікуюча ознака у відповідній статті Особливої частини КК [13, с. 217]. Очевидно, такий підхід є некоректним, на що вже вказувалось у кримінально-правовій літературі [4, с. 251]. Поняття “продовжуваний злочин” вказує саме на те, що в діях особи з точки зору кримінального закону має місце лише один злочин, при повторності ж злочинів поведінка особи являє собою два самостійних злочини, кожен з яких тягне за собою кримінально-правові наслідки.

Література:

1. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. С.С. Яценка. – К: А.С.К., 2002. – 936 с.

2. Кримінальне право України. Загальна частина / За ред. П.С. Матишевського, П.П. Андрушка, С.Д. Шапченка. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 512 с.
3. Российское уголовное право: В 2 т. Т.1. Общая часть/ Под ред. Л.В. Иногамовой-Хегай, В.С. Комиссарова, А.И. Рарога. – М.: Инфра-М, 2003. – 623 с.
4. Курс уголовного права. В 5 т./ Под ред. Н.Ф. Кузнецовой, И.М. Тяжковой. Общая часть. Т.1. – М.: Зерцало, 2002. – 624 с.
5. Козлов А.П. Учение о стадиях преступления. – СПб.: Издательство „Юридический центр Пресс”, 2002. – 353 с.
6. Яковлев А.М. Совокупность преступлений по советскому уголовному праву. – М.: Госюриздат, 1960. – 119 с.
7. Панько К.А. Рецидив в советском уголовном праве. – Воронеж: Издательство Воронежского университета, 1983. – 120 с.
8. Кримінальний кодекс України 2001 року. Офіційний текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> ›
9. Постанови Верховного Суду України в кримінальних справах. URL: www.scourt.gov.ua/.
10. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. – М., „Юристь”, 2001. – 301 с.
11. Пинаев А.А. Уголовно-правовая борьба с хищениями. – Х.: „Вища школа”, Изд-во при Харьк. ун-те, 1975. – 189 с.
12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Злочини проти власності / За ред. М.І.Хавронюка. К.: Дакор, 2017. 448 с.
13. Кригер Г.А. Квалификация хищений социалистического имущества. 2-е изд. испр. и доп. – М.: Юридическая литература, 1974. – 336 с.
14. Георгиевский Э.В. Ещё раз о некоторых проблемах института множественности преступлений // Сибирский Юридический Вестник. – 2001. - № 1. – С. 17- 23.
15. Таганцев Н.С. Русское уголовное право. – Тула: Автограф, 2001. - Т.1. – 800 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИМУСУ ЯК СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ

Яремко Галина Зіновіївна

кандидат юридичних наук, доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ

У Кримінальному кодексі (далі – КК) України вказівка на “примус” вживається для позначення владних можливостей держави в частині застосування заходів кримінально-правового впливу; при розкритті поняття підбурювача як одного із видів співучасників; як обставина, що виключає злочинність діяння; як обставина, яка пом’якшує покарання; як ознака складу злочину (суспільно небезпечне діяння, спосіб чи мета вчинення злочину). Це свідчення наскрізного характеру поняття, що потребує комплексного вивчення.

Зокрема, слід з’ясувати, в чому може особливості суспільно небезпечного діяння при примусі. Етимологічно слово “примус” означає натиск з боку особи; зусилля над самим собою; примушування; необхідність діяти відповідним способом незалежно від волі. Логічно виникає питання – чи може такий натиск виражатися лише дією чи також і бездіяльністю? Аналіз тексту кримінального закону може дати певні орієнтири, та, втім, чи вірні вони, все ж потрібно зважити. Так, у ч. 4 ст. 134 КК України йдеться про примушування до стерилізації, а ч. 5 цієї ж статті вказується на дію, передбачену ч. 4 статті, якщо вона спричинила смерть або інші тяжкі наслідки. Очевидна вказівка саме на “дію”, тобто активну поведінку. Аналогічні вказівки в інших кваліфікованих складах (наприклад, ч. 2 ст. 151-2, ч. 3 ст. 154, ч. 2 ст. 300 КК України).

Отож, законодавець у деяких нормах виражає розуміння того, що примус завжди активна поведінка. Видається, що таке твердження потребує уточнення. Сам по собі примус, очевидно, що передбачає вимогу (спонукання) діяти певним чином або ж, навпаки, не діяти. Тобто зміст поведінки, яку винний “очікує” від того, кому адресує примус, повинен бути озвучений чи будь-яким іншим чином доведений до адресата. Тому, мабуть, примус як вимога – це акт комунікації, у зв’язку з чим справді передбачає активну поведінку. Хоча при цьому вимога може бути висловлена прямо, завуальовано або ж впливати з попередньої поведінки. Тобто за своїм змістом примус є інформаційною дією.

Однак, примус як вимога повинна бути “підкріплена” певними “засобами”, які власне мають здатність впливати на поведінку особи, змушувати її діяти чи не діяти відповідним чином. Роль таких забезпечувальних засобів при примусі виконує власне спосіб як ознака складу злочину.

У КК України виділяються такі способи примушування особи:

1) Погрозою: вбивства (ч. 2 ст. 189; ч. 1 ст. 280; ст. 386); шкоди здоров’ю (ст. 174, ч. 1 ст. 280, ст. 386); заподіяння іншої матеріальної шкоди (ч. 3 ст. 154, ч. 1 ст. 206, ч. 1 ст. 355); шантажу (ч. 1 ст. 189; ч. 1 ст. 258-1, ч. 1 ст. 303, ст. 386); обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб (ч. 1 ст. 189).

2) Заподіянням реальної шкоди: здоров’ю – фізичного болю, тілесних ушкоджень, побоїв, фізичних страждань (ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 280, ч. 2 ст. 355); власності (ч. 2 ст. 189, ч. 2 ст. 355).

3) З використанням службового становища або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності (ч. 2 ст. 154, ч. 2 ст. 258-1).

4) Іншими незаконними діями. Так, ст. 174 КК України прямо вказує на примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку шляхом насильства чи погрози застосування насильства або шляхом інших незаконних дій. Тобто прямо вказано на примушування шляхом насильства чи погрози застосування насильства або шляхом інших незаконних дій (виділено авт.: Я.Г.).

5) Без жодної деталізації способу примушування (ч. 1 ст. 120, ч. 1 ст. 127, ч. ч. 2, 4 ст. 134, ч. 2 ст. 142, ч. 2 ст. 143, ч. 1 ст. 151-2, ч. 1 ст. 173). Наприклад, ч. 1 ст. 154 КК України вказує на примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою.

Із аналізу кримінального законодавства стає зрозумілим, що законодавець не вичерпує способи примусу переліком. Втім, є підстави констатувати, що примус, як вимога домогтися бажаної для винного поведінки, може вчинятися як впливом на тіло людини, так і на психіку. Визначальним при виборі винним способом, яким примусити особу до певної поведінки, повинно бути усвідомлення, що такий вплив на тіло чи на психіку особи здатен “зламати” її волю. Суспільна небезпека примусу криється не стільки у способі, яким примушують, а у самій вимозі до

особи діяти чи не діяти відповідним чином. Тобто в порушенні свободи волі людини у сфері певних правовідносин.

Важливим є питання, що відноситься до способу вчинення примусу, чи може спосіб полягати у бездіяльності. Звичайно, метод прикладів не є найефективнішим у науці. Втім, інколи моделювання ситуацій (прикладів) дає можливість знайти відповідь на шукане запитання. Скажімо, на підприємстві роботодавець особам, які не погоджуються за його “наказом” виконувати роботу, необумовлену договором, затримує зарплату, позбавляє премії тощо. Або ж, наприклад, особу позбавляють їжі, сну, засобів до існування, спілкування з рідними тощо, аби примусити до бажаної поведінки. Очевидно, що така бездіяльність може бути ефективною для досягнення очікуваного результату.

Отож, узагальнюючи аналіз суспільно небезпечного діяння при примусі, варто вказати, що примус (як вимога (пряма чи завуальована) винного до потерпілого) завжди активна поведінка. Проте спосіб примусу може бути як дією, так і бездіяльністю.

Господарське право. Господарське процесуальне право. Екологічне право. Земельне право. Аграрне право. Фінансове право. Банківське право

РЕОРГАНІЗАЦІЇ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Білоног Максим Сергійович

*студент 6 курсу, Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана*

Законодавче регулювання реорганізації акціонерних товариств, які є найбільш поширеною організаційно-правовою формою здійснення підприємницької діяльності в Україні, є важливим елементом правового забезпечення господарської діяльності в Україні. Розглянемо особливості реорганізації акціонерних товариств в Україні та дослідимо основні правові норми, що регулюють процес злиття, зміни типу, приєднання, поділу, перетворення, виділу акціонерних товариств. У правовій доктрині виділяють два основні шляхи реорганізації акціонерних товариств – злиття та приєднання. Отже, реорганізація – це перебудова акціонерного товариства шляхом злиття або приєднання.

Процеси злиття та приєднання часто вважаються тотожними поняттями. Проте, злиття – це процес поєднання двох або більше господарюючих одиниць, у результаті якого утворюється нова, об'єднана одиниця. А приєднання – це також поєднання двох або більше підприємств, але в результаті якого одне з них стає власником решти підприємств, і всі підприємства залишаються юридично самостійними господарюючими одиницями [6, 7].

Питанню реорганізації акціонерних товариств у формі злиття та приєднання присвячені статті 104-107 Цивільного Кодексу України (далі – ЦК України). У положеннях ст. 104 ЦК України визначено, що товариство припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації [1]. Тобто, злиття та приєднання виступають самостійними способами припинення юридичної особи. Господарський Кодекс України (далі – ГК України) не наводить більш ґрунтовного поняття регулювання злиття та приєднання. У ст. 56 ГК України

визначено, що суб'єкт господарювання може бути утворений шляхом злиття, приєднання, виділу, поділу, перетворення діючої (діючих) господарської організації (господарських організацій); а ст. 59 обмежується загальною нормою про те, що припинення суб'єкта господарювання здійснюється відповідно до закону. У частині 1 ст. 91 цього кодексу вказується, що господарське товариство припиняється шляхом ліквідації або реорганізації [2].

Закон України «Про господарські товариства», що визначає правовий статус корпоративних товариств взагалі не містить положень, які б регулювали процедуру реорганізації господарських товариств, обмежуючись нормою, яка вказує, що припинення товариства здійснюється в порядку встановленому законом (ст.19 Закону) [3]. Сутність понять злиття та приєднання наводиться в Законі України «Про акціонерні товариства». А саме в частині 1 ст. 79 Закону вказано, що одним із шляхів припинення акціонерного товариства є передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим акціонерним товариствам – правонаступникам (шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення) [4]. Отже, цей Закон визначає злиття способом створення акціонерного товариства, а приєднання – способом його припинення, що не в повній мірі перекликається з положеннями Цивільного Кодексу України.

Ще одним нормативно-правовим актом, де можна знайти положення про злиття та приєднання є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». В цьому нормативному акті наведений перелік документів, що є необхідними для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті реорганізації та створення нової юридичної особи (в результаті злиття) або внесення змін про юридичну особу (до якої здійснюється приєднання) [5]. Визначення понять злиття та приєднання також відсутнє у даному нормативно-правовому акті, натомість він регламентує процедурні питання державної реєстрації припинення, створення, внесення змін до установчих документів юридичних осіб, які беруть участь у реорганізації.

Таким чином, робимо висновок що, питанню реорганізації акціонерних товариств присвячено чимало нормативно-правових актів – це і кодифіковані акти України, і закони, і підзаконні нормативно-правові акти. У деяких нормативно-правових актах законодавець по-різному

визначає поняття злиття та приєднання – такі, як концентрація суб'єкта господарювання та реорганізація наприклад, аналіз правових норм, що регулюють питання реорганізації акціонерних товариств в Україні, свідчить про часткове регламентування поняття злиття, тотожне поняттю приєднання, і про повну відсутність у термінологічній базі законодавства поняття «поглинання», через що законодавство пор акціонерні товариства потребує узгодження з положеннями загальних законодавчих актів, зокрема ЦК України.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 25.09.2018 р.)
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 436-XV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 р. № 755- 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
6. Депамфилис Д. Слияния, поглощения и другие способы реструктуризации предприятия / Дональд Депамфилис / Пер. с англ. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. – 960 с.
7. Рид Ф. Искусство слияний и поглощения / Стэнли Фостер Рид, Александра Рид Лажу / Пер. с англ. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 957 с

Науковий керівник: Шимон Світлана Іванівна, доктор юридичних наук, доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Новик Богдан Володимирович

студент 12 групи II курсу ОР «Магістр» юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Ключові слова: НКРЕКП, Конституційний суд, правовий статус, дострокове припинення повноважень, незалежний орган, ротація членів НКРЕКП.

Нещодавно на законодавчому рівні правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) було суттєво змінено.

19 грудня 2019 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення конституційних принципів у сферах енергетики та комунальних послуг» № 394-IX [1] (далі – Закон щодо забезпечення конституційних принципів). Він набрав чинності 29 грудня 2019 року.

Закон щодо забезпечення конституційних принципів здебільшого спрямований на внесення змін до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» № 1540-VIII від 22 вересня 2016 року [2] (далі – Закон про НКРЕКП).

Слід зазначити, що підґрунтям для прийняття Закону щодо забезпечення конституційних принципів було Рішення Конституційного суду України № 5-р/2019 від 13 червня 2019 року [3], яким деякі положення Закону про НКРЕКП було визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними). Передбачалось, що такі положення Закону про НКРЕКП втратять чинність 31 грудня 2019 року. Це означало б зупинення функціонування НКРЕКП як Регулятора у сферах електроенергетики, газу, комунальних послуг. Тому якраз для запобігання зазначеній ситуації було прийнято Закон щодо забезпечення конституційних принципів.

Проте слід наголосити, що прийняття Закону щодо забезпечення конституційних принципів не лише не вирішило головного питання, а саме проблему незалежності НКРЕКП, але і створило додаткові проблемні питання.

Слід почати з проблеми статусу НКРЕКП, як незалежного органу. Після внесених змін до Закону про НКРЕКП замість незалежного державного органу НКРЕКП став постійним центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який утворюється Кабінетом Міністрів України. Однак це не відповідає положенням європейського законодавства.

Так, відповідно до інтерпретаційної записки Європейської Комісії щодо регуляторних органів у сфері електроенергетики від 22 січня 2010 року до Директиви 2009/72/ЕС від 13 липня 2009 року, передбачено наступне:

- залежність від уряду або будь-яких інших державних установ є недоліком в системі принципів незалежності регулятора;
- ефективність регулювання є обмеженою через відсутність незалежності від уряду та недостатніх повноважень і свободи дій;
- незалежність від уряду важлива для уникнення захисту та підтримки «національних чемпіонів», а також запобігання впливу на рішення регулятора політичних міркувань.

Нагадаємо, що зазначену Директиву 2009/72/ЕС Україна повинна імплементувати у своє внутрішнє законодавство.

Така проблема є вагомою з огляду на те, що багато великих підприємств, які здійснюють свою діяльність у сфері електроенергетики, мають державну форму власності і є ключовими учасниками ринку електричної енергії. Тому залишення НКРЕКП у складі центральних органів виконавчої влади може призвести до порушення рівності умов для учасників ринку електричної енергії, а саме до порушення принципу вільної конкуренції.

Наступною проблемою є питання дострокового припинення повноважень членів НКРЕКП. Відповідно до Закону щодо забезпечення конституційних принципів, однією з підстав для дострокового припинення повноважень члена НКРЕКП є встановлення факту порушення ним вимог законів, що регулюють діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг. Проте дана підстава не містить чіткого формулювання, тому можуть виникати зловживання щодо звільнення членів НКРЕКП.

Ще одним проблемним аспектом є питання ротації членів НКРЕКП. Закон щодо забезпечення конституційних принципів фактично урівняв тих членів НКРЕКП, які призначалися за звичайною процедурою та тих членів НКРЕКП, які були призначені тимчасово.

Варто наголосити також на неузгодженості положень Закону щодо забезпечення конституційних принципів із положеннями Закону України «Про ринок електричної енергії» [4].

Закон щодо забезпечення конституційних принципів передбачає, що НКРЕКП розробляє та затверджує правила ринку, правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку та зміни до них. Однак це суперечить положенням Закону України «Про ринок електричної енергії». Ч. 2 ст. 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачає, що правила ринку розробляються і адмініструються оператором системи передачі та затверджуються Регулятором, а правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку розробляються і адмініструються оператором ринку та затверджуються Регулятором.

Таким чином, для забезпечення функціонування НКРЕКП як незалежного органу необхідно внести зміни до Конституції України. Важливо також правильно врегулювати питання ротації членів НКРЕКП та детально встановити підстави для дострокового припинення повноважень члена НКРЕКП. Крім того, необхідно узгодити положення Закону про НКРЕКП із положеннями Закону України «Про ринок електричної енергії».

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення конституційних принципів у сферах енергетики та комунальних послуг» № 394-IX від 19 грудня 2019 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/394-20>
2. Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» № 1540-VIII від 22 вересня 2016 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19>
3. Рішення Конституційного суду України від 13 червня 2019 року № 5-р/2019 у справі № 1-17/2018(5133/16) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-19>
4. Закон України «Про ринок електричної енергії» 2019-VIII від 13 квітня 2017 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>

**ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Коротун Олена Миколаївна

*кандидат юридичних наук, доцент, докторант, Науково-дослідний
інститут публічного права, м. Київ*

Завдання побудови в Україні правової держави обумовлює необхідність здійснення системних реформ у всіх сферах суспільних відносин. Не є виключенням у цьому питанні й судова реформи, в ході здійснення якої було запроваджено низку заходів щодо реформування системи судоустрою, внесення змін до процесуального законодавства, що внесло суттєві зміни в діяльність вітчизняних судів. Особлива роль у правовому захисті інтелектуальної власності належить судовій владі. Забезпечуючи охорону суб'єктивних прав правовласників об'єктів права інтелектуальної власності, держава забезпечує охорону інтелектуальної власності, дотримання правового порядку в суспільстві, встановлює заборону на незаконне використання майнового та особистого немайнового права інтелектуальної власності, а у разі встановлення факту порушення, притягує винних осіб до юридичної відповідальності.

Суб'єктивні права учасників правовідносин у сфері інтелектуальної власності пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майновими правами інтелектуальної власності, особистими немайновими правами інтелектуальної власності, які пов'язані з правом особи на визнання результатів творчої інтелектуальної діяльності, правом перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, а також іншими особистими немайновими правами інтелектуальної власності, встановлені законом, підлягають правовій охороні [1, с. 91].

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус судів» від 16.06.2016 р, систему судоустрою складають: 1) місцеві суди; 2) апеляційні суди; 3) Верховний Суд. У системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої та апеляційної інстанції з розгляду окремих категорій справ. Вищим спеціалізованим судом є: Вищий суд з

питань інтелектуальної власності, у складі якого може утворюватися судова палата для розгляду окремих категорій справ у першій інстанції, а також утворюється апеляційна палата для розгляду справ в апеляційній інстанції [2]. На думку О. Світличного створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності не в повній мірі вирішило питання з приводу розмежування підвідомчості справ пов'язаних із захистом інтелектуальної власності [3, с. 89]. Погоджуючись з наведеною думкою, варто зазначити, що вказане потребує окремого наукового дослідження.

Прийняття 03.10.2017 року Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів [4], повинно було вирішити існуючі питання охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Проте, широта окресленого питання у сфері захисту прав інтелектуальної власності спонукає нас звернутися до різних джерел. Відсутність узагальнення Верховним Судом України (Верховним Судом) законодавства у справах про кримінальні злочини та адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності неминуче позначається на правозастосовній діяльності. Зокрема, узагальнені застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності були предметом тільки щодо ст. 51–2 та ст. 164–9 КУпАП у далекому 2006 році [5].

Враховуючи численну кількість статей КУпАП, норми якого передбачають відповідальність за порушення законодавства у сфері інтелектуальної власності, багатогранність і специфічність об'єктів адміністративно-правової охорони, з метою удосконалення адміністративного законодавства, доцільно Верховному Суду здійснити узагальнення застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності, особливо щодо порушень у мережі Інтернет.

Викладене бачення деяких проблемних питань процесуального законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності пов'язано з необхідністю не тільки реформування судової системи в державі, але й покращенню стану охорони правовласників та інших учасників правовідносин у сфері інтелектуальної власності відповідно до міжнародних стандартів.

Література:

1. Коротун О., Світличний О. Поняття та структура адміністративно-правового забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності. Підприємництво, господарство і право. 2019. №8. С. 91–95.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06. 2016 р. Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. Ст. 545.
3. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. Публічне право. 2017. №4. С. 88–94.
4. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10. 2017 р. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
5. Узагальнені застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності (статті 51–2, 164–9 КпАП) від 1 січня 2006 року: Верховний Суд України. URL: rada.gov.ua/laws/show/na018700-06

ЗАГАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Коротюк Оксана Вікторівна

кандидат юридичних наук, докторант кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Питання суб'єкта злочинів неодноразово досліджувалося у науці. Деякі питання, пов'язані із дослідженням посягань на об'єкти права інтелектуальної власності і вивчення їх суб'єктів були розглянуті у роботах Берзіна П.С., Волинця Р.А., Нерсесяна А.С., Харченка В.Б. та деяких інших науковців. Проте, особливості суб'єкта злочинів, які посягають на об'єкти права інтелектуальної власності, на даний час, все ж досліджено недостатньо.

Кримінально-правові норми, які передбачають відповідальність за посягання на об'єкти права інтелектуальної власності, вказують на можливість вчинення цих злочинів:

1) загальним суб'єктом (ч. 1, ч. 2 ст. 176, ч. 1, ч. 2 ст. 177, ч. 1, ч. 2 ст. 229, ст. 231, ст. 232-1 КК);

2) спеціальним суб'єктом (ч. 3 ст. 176, ч. 3 ст. 177, ч. 3 ст. 229, ст. 232, ст. 232-1, ст. 232-2 КК).

При цьому, законодавчі конструкції статей 176, 177, 229, 231, 232, 232-1 і 232-2 КК дозволяють виокремити такі групи посягань на об'єкти права інтелектуальної власності (в залежності від суб'єкта вчинення посягання):

1) діяння, що можуть вчинятися тільки загальним суб'єктом: незаконне отримання і використання відомостей, що становить комерційну або банківську таємницю (ст. 231 КК);

2) діяння, що можуть вчинятися як загальним, так і спеціальним суб'єктом: суспільно небезпечні посягання на об'єкти авторського права і суміжних прав; порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію, незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару, незаконне використання інсайдерської інформації (статті 176, 177, 229, 232-1 КК);

3) діяння, що можуть вчинятися виключно спеціальним суб'єктом: розголошення комерційної або банківської таємниці; приховування інформації про діяльність емітента (статті 232, 232-2 КК).

Слід звернути увагу на те, що загальний суб'єкт злочинів, визначених статтями 176, 177, 229, 231, 232-1 КК, позначається законодавцем:

- опосередковано – шляхом вказівки на незаконність дій (наприклад, статті 176, 177, 229, 231 КК), шляхом вказівки на спрямованість дій (ст. 231 КК);

- безпосередньо – шляхом включення у кримінально-правову норму формулювання «особа, яка вчинила дії» і надання визначення цього поняття, яке охоплює як загального, так і спеціальних суб'єктів злочинів (ст. 232-1 КК). Зокрема, у ч. 3 примітки до ст. 232-1 КК визначено, що під особами, які вчинили дії, розуміються (крім спеціальних суб'єктів) особи, які ознайомилися з інсайдерською інформацією неправомірним шляхом.

З цього виявляється, що загальним суб'єктом розглядуваних злочинів є особа, яка:

- не є суб'єктом права інтелектуальної власності (наприклад, незаконне використання чужого твору);

- є суб'єктом права інтелектуальної власності, але не визначена законом як спеціальний суб'єкт (наприклад, у разі вчинення діянь одним із співавторів твору по відношенню до іншого співавтора);

- не має права володіти відомостями (мати доступ до відомостей), що становлять предмет комерційної, банківської таємниці, чи віднесені до інсайдерської інформації (наприклад, незаконне отримання відомостей, які становлять предмет комерційної таємниці).

Аналіз судової практики у кримінальних справах, що стосується засудження осіб за посягання на об'єкти права інтелектуальної власності, дозволяє узагальнити відомості про суб'єкта таких посягань у вигляді наступної таблиці.

Характеристика суб'єкта злочинів, які посягають на об'єкти права інтелектуальної власності (загальна кількість досліджених вироків – 62)		
За родом діяльності особи		
<i>Суб'єкт підприємницької діяльності</i>	<i>Не працює</i>	<i>Інша діяльність</i>
40,32%	51,61%	8,06%
За статтю		
<i>Чоловіки</i>	<i>Жінки</i>	
90,32%	9,68%	
За освітою		
<i>Вища освіта</i>	<i>Середня освіта</i>	
30,65%	69,35%	

У даному узагальненні слід звернути увагу на таке.

По-перше, переважна більшість засуджених осіб є такими, що здійснюють підприємницьку діяльність або не мають місця роботи. Як правило, під час розгляду цих справ судом встановлювалися факти того, що особи, які здійснюють підприємницьку діяльність, незаконно використовували об'єкти права інтелектуальної власності саме у зв'язку з її здійсненням, а для осіб, які не були працевлаштовані, незаконне

використання об'єктів права інтелектуальної власності становило основний рід діяльності. І в першому, і в другому випадку, посягання на об'єкти права інтелектуальної власності відбувалися для одержання матеріальної вигоди від їх незаконного використання.

По-друге, як вбачається з матеріалів розглянутих справ, які були описані у винесених вироках, більшість посягань на об'єкти права інтелектуальної власності, вимагали наявності спеціальних знань і застосування спеціальних засобів, зокрема, обладнання для виготовлення копій об'єктів права інтелектуальної власності, засобів для здійснення трансляції аудіовізуальних творів тощо. Відтак, переважна більшість осіб з вищою освітою (приблизно 80%), засуджених за посягання на об'єкти права інтелектуальної власності, мали вищу технічну освіту, а із середньою освітою – приблизно 50% мали спеціальну середню технічну освіту.

Література:

1. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: аналіз складів злочину, передбаченого ст. 229 КК України: Монографія. – К.: Атіка, 2005. – 316 с.
2. Волинець Р.А. Кримінально-правова охорона фондового ринку: сучасний стан та перспективи вдосконалення : монографія / Р.А. Волинець. – Київ : ВД Дакор, 2018. – 452 с.
3. Нерсесян А.С. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності: Монографія. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. – 192 с.
4. Харченко В.Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в Україні: монографія / В.Б. Харченко. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 480 с.

Коротюк О.В. ЗАГАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

У статті розглянуто особливості загального суб'єкта злочинів, які посягають на об'єкти права інтелектуальної власності. Встановлено, що загальний суб'єкт цих злочинів: не є суб'єктом права інтелектуальної власності; є суб'єктом права інтелектуальної власності, але не визначений

законом як спеціальний суб'єкт; не має права володіти відомостями (мати доступ до відомостей), що становлять предмет комерційної, банківської таємниці, чи віднесені до інсайдерської інформації. Узагальнено судову практику і надано характеристику суб'єкта посягань на об'єкти права інтелектуальної власності.

Ключові слова: загальний суб'єкт злочину, об'єкт права інтелектуальної власності, посягання, кримінальна відповідальність, судова практика.

Коротюк О.В. ОБЩИЙ СУБЪЕКТ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, ПОСЯГАЮЩИХ НА ОБЪЕКТЫ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ.

В статье рассмотрены особенности общего субъекта преступлений, посягающих на объекты права интеллектуальной собственности. Установлено, что общий субъект этих преступлений: не является субъектом права интеллектуальной собственности; является субъектом права интеллектуальной собственности, но не определен законом как специальный субъект; не имеет права владеть сведениями (иметь доступ к сведениям), составляющих предмет коммерческой, банковской тайны, или тем, которые отнесены к инсайдерской информации. Обобщена судебная практика и охарактеризован субъект посягательств на объекты интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: общий субъект преступления, объект права интеллектуальной собственности, посягательства, уголовная ответственность, судебная практика.

Korotiuk O.V. SUBJECT OF CRIMES THAT INFRINGE ON THE OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS.

The article deals with the features of the general subject of crimes that infringe on the objects of intellectual property rights. It is established that the subject of these crimes: is not subject of intellectual property rights; is a subject of intellectual property rights but is not defined by law as a special subject of crimes; has no right to possess information (access to information) that is subject to commercial, bank secrecy or insider information. Case law is summarized and the subject of infringement on objects of intellectual property rights is described.

Keywords: subject of crime, object of intellectual property rights, encroachment, criminal liability, judicial practice.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ЗАКОН УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ 1918 РОКУ

Бардіна Катерина Юріївна

студентка I курсу Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Актуальність роботи обумовлена тим, що урегулювання земельного питання у період діяльності Української Центральної Ради (далі – УЦР) було основним завданням на початку Української революції 1917-1921 років. В ті часи країна була аграрною, адже селяни являлися переважаючим станом (складали до 85% населення). Протягом усього часу існування незалежної України питання земельної реформи та відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення було на порядку денному законодавчої та виконавчої гілок влади. Земля завжди була, є і буде найціннішим багатством України. Наразі уряд країни так само намагається провести земельну реформу, ця необхідність з кожним роком стає дедалі нагальнішою. Як і будь-яка реформа – це перш за все комплекс заходів, спрямованих змінити неефективну суспільно-економічну систему країни, в тій чи іншій сфері. Серед вітчизняних науковців, що розглядали зміст земельного закону варто було б згадати І. Бойка, М. Домашенка, В. Рубанника.

Столипінське законодавство Російської імперії закріпило поділ земель на державні, приватні, церковні, громадські, посесійні та майоратські, що надало змогу розвивати фермерські господарства. Регулювання земельних правовідносин на початку 1917 року у Росії відбувалося за Законом «Про землеустрій» 1911 року, Законом «Про зміни та доповнення до деяких постанов про селянське землеволодіння» 1910 року, а також Указом Ради міністрів 1906 року. Тимчасовий уряд Росії радикально реформував застарілі суспільні відносини, проте земельного питання стосувалися лише дві постанови: «Про земельні комітети» і «Про охорону посівів».

УЦР 18 січня 1918 року на підставі III Універсалу, який передбачав те, що на території УНР поміщицьке землеволодіння, право власності на

удільні, монастирські, кабінетські та церковні землі скасовувалося, а землі – це власність трудового народу і має перейти до нього без викупу, постановила основний документ земельної реформи – Земельний закон, що складався із 33 параграфів, об'єднаних трьома розділами: розділ I "Загальні положення"; розділ II "Основні засади користування поверхнею землі"; розділ III "Переходові міри". Його основні положення відповідали вимогам Всеукраїнського селянського з'їзду 1917 року та універсалів УЦР щодо власності на землю, води, ліси й надра. Загальне управління цими природними багатствами до скликання Українських Установчих зборів взяла на себе УЦР.

Перший проєкт закону, створений Б. Мартосом, зазнав значної критики з боку соціалістів-революціонерів та тричі піддавався переробці. Для розроблення була створена спеціальна комісія з 23 осіб, що взяли за основу резолюції українських селянських з'їздів. Земельний закон було прийнято без обговорень на IX сесії УЦР за сприяння О. Шумського, П. Христюка та інших представників Української партії соціалістів-революціонерів. Земельний закон проголошував, що земля, її підземні та наземні багатства, водні ресурси в межах держави стають власністю народу Української Народної Республіки незалежно від статі, національності, а також релігійних переконань (ст. 1-3). Право розпорядження землями належало УЦР до моменту скликання Українських Установчих зборів (ст. 4). Безкоштовним було привласнення і користування земельним наділом, оподаткуванню підлягали тільки залишки землі, а також надприбутки (ст. 12, ст. 20) [1, с. 117].

Отже, закон закріпив політику соціалізації земельного фонду, цим самим скасувавши право приватної власності на усі види земель. Відповідно до ст. 6, усі вилучені земельні ресурси ділилися на землі для загально-громадського господарства та для приватно-трудового користування. Наділи останнього перш за все надавалися безземельним та малоземельним селянам, а потім – міському населенню, що не були задіяні в сільському господарству.

Сільські товариства та громади визначали терміни користування ділянкою. Передбачалося, що право користування землею могло переходити в спадщину, а строки – встановлюватися сільськими громадами і товариствами на підставі правил, затверджених земельними комітетами згідно із законом (ст. 13). Ст. 19 передбачала утворення

державного меліоративного фонду для здійснення заходів з охорони землі та надання кредитів для розвитку села. Привласнення земель, вод, надр, лісів проводилося без викупу, але колишнім землевласникам за їх бажанням і згідно з рішенням волосних земельних комітетів залишалися ділянки із садами, виноградниками, хмільниками тощо в кількості, яку вони могли обробити власною працею та працею своєї сім'ї. Згідно ст. 21 не підлягали вилученню землі громадських та наукових установ, надані їм до видання закону, а також землі під оселями, господарськими, торговельними і промисловими підприємствами. Водночас із вилученими землями в підпорядкування земельних комітетів переходив реліквієвий наслідок колишніх власників, а також будівлі, за винятком тих, які були вкрай потрібні їм для життя і ведення приватнотрудового господарства або торговельної чи промислової діяльності [2, с. 67].

У ст. 8 сказано, що за бажанням громадян зазначені органи мали гарантувати їм право на користування землями. Землі надавалися під забудову окремим особам, товариствам, громадським установам для розміщення торговельних та промислових підприємств, а також приватних господарств. У разі невикористання земель за призначенням вони переходили у підпорядкування громад і земельних комітетів. У разі зміни господарів тих чи інших наділів землі всі заведені попереднім господарем і не використані земельні поліпшення (меліорація в тому числі) сплачувались його основним господарем [3, с. 46].

Отже, закон не був достатньо опрацьований та не містив багатьох важливих деталей. Варто звернути увагу те, що у нього існувала і низка недоліків. На практиці його норми не виконувалися, хоча у ньому і були закріплені основи політики усупільнення землі, що була досить популярною. УЦР не змогла створити механізму реалізації земельного закону, що спричинило самовільне захоплення землі селянами навесні 1918 року.

Земельний закон УЦР 1918 року не вирішив низку важливих питань через нечітке врегулювання усіх видів земельних правовідносин. Виконанню закону за винятком недовершеності нормативних приписів та значної кількості прогалин заважало також воєнне становище в країні – в цей час тривали військові дії УНР проти більшовицької Росії. Крім того, закон ще більше загострив конфлікти в УЦР та суспільстві. Гострі соціальні суперечності між інтересами великих та основної маси середніх

та дрібних земельних власників, вступали у непримиренний конфлікт. Це згубним чином позначалося на консолідації українців, руйнувало можливість соціального компромісу між консервативним і радикальним сегментами суспільства й відтак завдавало удару по українській державності. УЦР втратила підтримку селянства, що стало однією із причин усунення її від влади.

Література:

1. Бойко І.Й. Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні IX-XX ст. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – 903 с.
2. Домашенко М.В., Рубанник В.Є. Власність і право власності : нариси з історії, філософії, теорії і практики регулювання відносин власності в Україні. – Х. : Факт, 2002. – 550 с.
3. Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України. 1917-1920: Навч. посібник. – К. : Либідь, 1997. – 208 с.
4. Мицюк О.К. Аграрна політика (1800–1925). – Подєбради : Видавниче товариство при Українській Господарській Академії, 1925. – Т. 2. – 272 с.
5. Слабченко М. Боротьба за системи землеволодіння і форми господарства в Україні XIX-XX століття. – Одеса : Держвидав України, 1927. – 62 с.
6. Мицюк О.К. Земельні реформи на Україні. – Львів : Діло, 1921. – 24 с.

Науковий керівник: Козаченко Анатолій Іванович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПОРІВНЯННЯ ДЕРЖАВИ Й ПРАВА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІТАЛІЇ ТА НІМЕЧЧИНИ

Рибальченко Анастасія Андріївна
студентка першого курсу юридичного факультету, Київський
національний університет імені Тараса Шевченка

У часи Середніх Віків Священна Римська імперія та королівство Італія були нерозривно пов'язані. Італія потрапила до складу Франкської імперії ще в 774 році, а внаслідок розпаду цієї могутньої держави стала частиною новоствореної Німеччини.

Актуальність цієї роботи полягає у з'ясуванні правових зв'язків між цими державами й визначенні спільних і відмінних рис їх держави та права.

Першою спільною рисою була феодальна роздробленість обох держав. Де-юре Італійське королівство було частиною Німеччини, а де-факто воно мало незалежність. Територіальні одиниці цих держав мали велику кількість прав, герцогства фактично були незалежними й боролися за геополітичний вплив, прагнучи ліквідувати одне одного. Цими територіальними одиницями управляли окремі династії. Формою правління була монархія. У Німеччині найвпливовіші правителі мали титул курфюрстів, а в Італії- герцогів.

По-друге, слід відмітити величезну самостійність міст. І в Італії, і в Німеччині міста були дуже політично впливовими. Щоправда, у Німеччині ті міста, які отримали магдебурзьке право, могли вирішувати місцеві справи без посередників, проте були частиною держави. Вільні міста досягли повної незалежності від центру. Ці міста (вільні) мали право формувати власні державні органи, чеканити монету, могли мати військо, збирати податки. Вільні міста нерідко створювали союзи, політика яких суперечила загальноімперській (Ганза, Шмалькальденський).

На території Італії деякі міста теж були незалежними. Варто зазначити, що на відміну від Німеччини, ці міста не прагнули до союзів, а були відоособленими одне від одного. Кожне місто мало підконтрольні території, назва держави походила від міста-столиці. У середні віки існували Флорентійська республіка, Генуезька республіка, республіка Сан-Марино, Сієнська республіка, республіка Лукка, Пізанська республіка, Венеціанська республіка.

Важлива відмінність італійських міст-держав від німецьких була їх форма державного правління. Німецькі вільні міста мали республіканську форму правління, панування на їх території одноосібного правителя було лише внаслідок завоювань, а не добровільним бажанням громадян. Італійські міста тяжіли до монархічного устрою. Це було досить унікальне явище, що Флоренція та Венеція мали назви республік, фактично перебуваючи в руках одноосібних правителів або певної закритої групи осіб. Родині Медичі вдалося отримати безпрецедентний контроль над Флоренцією, де вони встановили диктатуру і одноосібно правили, фактично будучи монархами. Цю форму правління науковці називають

сеньйорією. У Венеції була так звана аристократична республіка, хоча посаду дожа можна порівняти з сучасною посадою президента. Саме рішення дожів було остаточним в будь-якому питанні [2]. Історія німецьких міст не знає прецедентів панування однієї родини на престолі міста або появу посади глави держави.

Німецькі й італійські міста створювали збірники права для власних потреб. У Німеччині ці документи регулювали усі сфери суспільного життя. В Італії можна помітити спеціалізацію. Наприклад, республіка Амальфі створила збірник "Морське право Амальфі", де регулювалися питання щодо територіальних вод цього міста й торгівлі. Крім того, кожне італійське місто створювало власний статут, а в Німеччині міста привласнювали чужі успішно діючі збірники.

Цікавою особливістю було те, що в Італії існувала Папська держава, яка керувалася виключно нормами церковного права. Главою держави був релігійний лідер - Папа Римський. Він видавав нормативно-правові акти - декрети. В Німеччині церковні курфюрсти теж мали величезну владу й фактичну незалежність на своїй території, але використовували норми світського права. В Італії, на відміну від Німеччини, сформувалася теократична монархія - влада Папи Римського. Жодних відмінностей не мало канонічне право обох держав до Реформації. Пануючою релігією того часу був католицизм.

Отже, право й державний устрій Німеччини та Італії мали як спільні, так і відмінні риси.

Література:

1. Історія держави і права зарубіжних країн. Середні віки та ранній новий час / за редакцією Б.Й. Тищика. Львів. Видавництво «Світ». 2006. С. 326-335.
2. Carlo Calisse. A History of Italian Law, Vol. 1. Beard Books. 2001. P. 147-149.
3. Прудников М.Н. История государства и права зарубежных стран. Москва. Юрайт. 2013. С. 264-272.

РЕФОРМА ВИЩИХ СУДІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ЗА ДОБИ ГЕТЬМАНАТУ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Юхименко Катерина Андріївна

студентка 1 курсу Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Актуальність вивчення зазначеного питання, зумовлена тим, що впродовж декількох останніх років відбувається реформування судової системи України. Оскільки зараз впроваджуються суттєві зміни в структурі й організації вищих судових інстанцій, є доцільним розглянути реформу судочинства гетьмана П. Скоропадського, якому вдалося за досить короткий термін часу докорінно змінити судову систему Української Держави.

Це питання досліджували чимало вітчизняних науковців, зокрема О.Л. Копиленко, О.Б. Кудлай, І.С. Лісна, О.М. Мироненко, Р.Я. Пиріг, В.О. Рум'янцев, А.Г. Степанюк, Н.С. Черник та інші.

Після державного перевороту 29 квітня 1918 р. в Україні до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський, який фактично скасував інститути республіканської форми правління. Але водночас першочерговим завданням для уряду гетьмана було реформування найважливіших сфер суспільного життя, не винятком стала і судова система.

Першим важливим документом на шляху до перебудови системи судоустрою став Закон «Про тимчасове державне управління», відповідно до якого судочинству були присвячені ст. 42-44. Проте сам Гетьман вважав, що Генеральний Суд орган недосконалий і тимчасовий.

З червня 1918 р. розпочалася підготовка розробки та прийняття законопроекту про Державний Сенат, який мав прийти на зміну Генеральному Суду. Варто відмітити, що у «Пояснювальній записці до законопроекту про утворення Державного Сенату», Міністерство судових справ наголошувало на трьох подальших шляхах функціонування Сенату. Перший спосіб передбачав всеохоплююче наслідування діяльності судових органів Сенату у Росії. Другий мав засновуватися за засадах абсолютно нового, власне українського законодавства. І третій, який являв собою змішану систему, створену із поєднання російського правового

досвіду зі змінами та доповненнями, а також на основі законів уряду Гетьманату і попередніх політико-правових документів [1, с. 76].

8 липня 1918 р. Закон «Про утворення Державного Сенату», за основу якого було взято як найбільш раціональний третій варіант, був прийнятий. Новий Закон скасував попередній від 2 липня 1918 р. «Про Генеральний Суд». Повноваження Генерального Суду УНР було анульовано, натомість «Вищою Державною інституцією у судових і адміністративних справах проголошувався Державний Сенат». У ст. 1 можна виділити першу особливість цього нормативно-правового акту, адже російський Сенат не регулював суспільні відносини у сфері адміністративного права, це було певною новелою законотворців Української Держави [2, с. 1].

Відповідно до ст. 1-2, визначилися структура і строк повноважень сенаторів нового органу. Встановлювалося, що Державний Сенат мав складатися із Загальних зборів Сенату та трьох Генеральних судів: Адміністративного, Цивільного та Кримінального. Крім того, зазначалося, що у складі Сенату, у передбачених нормами Закону випадках, мали діяти: Загальні збори Сенату, Загальні збори цивільного та кримінального Генеральних судів, Об'єднана присутність усіх Генеральних судів, Об'єднана присутність адміністративного та цивільного генеральних судів, Об'єднана присутність адміністративного та кримінального генеральних судів та Вища дисциплінарна присутність. Генеральні суди здійснювали повноваження в межах своєї галузі права, а на Загальні Збори покладалися функції нагляду за дотриманням законів у Генеральних судах та здійснення організаційної роботи усіх ланок Державного Сенату [2, с. 1].

Проте, відповідно до ст. 36-42, законотворці не створили власних правових засад, на яких мало діяти касаційне провадження в Українській Державі. У статтях передбачені лише посилання на відповідні акти російського законодавства, що призвело до ускладнень у роботі вищих судових органів.

Друга особливість полягала у встановленні та закріпленні чітко регламентованих вимог та правил, які вирізнялися своєю строгістю, щодо обрання на посади сенаторів та Голови Сенату. Відповідно до ст. 3, 4 Закону передбачалося призначення на посади осіб з вищою юридичною освітою, які працювали не менше як 15 років у судових установах та

обіймали посаду не нижче судового слідчого або заступника прокурора окружного суду або працювали на посаді міністра чи присяжного адвоката, а також тих осіб, які мали ступінь магістра чи доктора юридичних наук. Крім того, сенатори не могли обіймати кілька посад одночасно на державній чи громадській службі, дозволялося займатися лише науковою діяльністю. Норми цих статей стали визначальними щодо принципу несумісності посад, який є одним з основоположних для службовців судової системи, а також свідчило про високу кваліфікацію і професійні здібності суддів [3, с. 31].

Порівнюючи Державний Сенат із органами судової системи Російської імперії чи періоду Української Центральної Ради, слід зазначити що вимоги стали більш жорсткими. Перше призначення сенаторів на посади відбувалися за наказом Гетьмана на підставі списку кандидатур, ухвалених Радою Міністрів, а надалі – зі складу Державного Сенату (ст. 5). Такий припис мав на меті укріплення режиму гетьмана П. Скоропадського [4, с. 126].

Однак з іншого боку, правовий статус сенаторів закріплював за ними значний перелік прерогатив. Це проявлялося, зокрема у статтях присвячених порядку усунення чи звільнення з посади сенаторів, а також втрати звання (ст. 11-14). Так, тимчасове усунення з посади могло бути проведене лише за притягнення особи до юридичної відповідальності за вчинення злочину і за згодою Загальних Зборів. Звільнення або відставка сенатора та позбавлення службовця цього звання здійснювалося тільки за вироком суду. Регулювалося також звільнення з посади за станом здоров'я, з ініціативи самого сенатора, у такому разі звання за особою зберігалось довічно. Таким чином, статус сенатора був захищений від будь-яких порушень з боку державної влади.

Таким чином, під час реформування судової системи Гетьман П. Скоропадський, насамперед, намагався вивести державу з кризової ситуації, яка на той час охопила не тільки економічну, а й політичну сфери суспільного життя. Однак внаслідок впровадження таких змін закріпилася диктатура Гетьмана, яку можна охарактеризувати як антидемократичний бюрократичний політичний режим, оскільки затвердження на вищі посади у судових органах здійснювалися лише за його згодою. Водночас, реформа заклала основу новим вимогам діяльності вищих судів, таких як: високі професійні якості, принцип

несумісності посад, а також незалежність senatorів при розгляді судових справ від інших органів державної влади, що сприяло розвитку і вдосконаленню судової системи.

Література:

1. Пиріг Р.Я. Гетьманат Павла Скоропадського: особливості законотворення (квітень-грудень 1918 р.) // Архіви України. – 2010. – № 1. – С. 76-86.
2. Закон «Про утворення Державного Сенату» // Державний Вісник. – 1918. – № 25. – С. 1-3.
3. Лісна І.С. Правовий статус судових органів в Українській державі Павла Скоропадського // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 2. – С. 30-32.
4. Кудлай О. Б. Законотворча діяльність українських урядів доби Гетьманату Павла Скоропадського в галузі судочинства та реформування судової системи (за матеріалами газети «Державний Вісник») // Проблеми вивчення історії Української революції 1917-1921 р. – К: Ін-т історії України НАН України. – 2008. – № 3. – С. 123-133.

Науковий керівник: Козаченко Анатолій Іванович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У
ПОСЛАННЯХ ЙОСИПА СЛІПОГО**

Сворак Степан Дмитрович

доктор історичних наук, доктор юридичних наук, Тисменицька міська рада, кафедра історії та теорії держави і права Навчально-наукового Юридичного інституту Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Татарин Андрій Богданович

кандидат політичних наук, Тисменицька міська рада, осередок Національної скаутської організації України «Пласт» в місті Тисмениця Івано-Франківської області

Патріарху Йосипу Сліпому не довелось жити і працювати в незалежній самостійній українській державі. Але весь свій трудовий шлях він присвятив боротьбі за неї. І в тому, що вона відбулася, немала його заслуга.

За словами блаженного Папи Івана Павла II, «він простелив свободу сучасній Україні». Адже для Йосипа Сліпого «Батьківщина — це наш рідний край, наша мова, наша історія, наша віра, всі наші предки, що впродовж століть будували свою державу... Тільки в Батьківщині через законну рідну державу народ вповні заспокоює свої духовні й суспільні потреби та досягає найвищий ступінь ладу, безпеки і добробуту».

Метою Йосипа Сліпого було те, щоб кожне значне згромадження українців у містах мало свій культурний і духовний центр. У той же час він був раціональним у господарських справах і цьому навчав українців в еміграції.

«Бути собою» – це означає «бути справжнім». Якщо ти є християнином, будь справжнім християнином, якщо ж ти патріот, будь справжнім патріотом, будь справжнім єпископом, монахом. Сьогодні ця справжність особливо постає перед нами у світі пост-правди, фейків, різних надуживань [1, с. 51].

У своїх Посланнях він писав про важливість любові до українського народу: «Навчіться, що все своє, рідне, треба любити. Любіть свій нарід, за нього постійно моліться, для нього працюйте, вчіться і жийте», – нагадував Патріарх Йосиф. «Любов Батьківщини є природнім обов'язком кожної людини. У християн є юна чимось вищим, а саме: надприродньою релігійною повинністю..., що походить з заповіді Божої – пошани й любови до батьків, а остаточно виростає з великої і загальної заповіді любови до ближнього, яка домагається, щоб ми любили всіх людей; одначе, щоб особливою любов'ю любили найближчих ближніх, а найближчими ближніми є наші батьки і Батьківщина» [4, с. 254].

Йосиф Сліпий навчав, що держава, Батьківщина починаються з сім'ї, родини. «Батьки, християнська родина, – писав він у відомому Посланні, – це основа здорового суспільства, народу, нації. Це запурука їх росту і сили! І тому заповідаю вам: Збережіть, а де її розхитано, – оновіть в українському народі справжню християнську родину як негасаюче вогнище життя і здоров'я Церкви і народу! Християнська родина і рідна українська школа – це передумови здорового виховання прийдешніх поколінь! Отож, заповідаю вам: Відроджуйте їх і рятуйте їх в Україні і в усіх країнах поселення нашого українського народу!».

Багатогранна подвижницька діяльність Йосифа Сліпого за кордоном велася виключно в інтересах України, боротьби за її свободу і незалежність. Вона значною мірою змінила на краще ставлення зарубіжжя до українського народу, до його трагічної долі під московською окупацією. Ще активніше запрацювали зарубіжні радіостанції, особливо радіо Ватикану, які проблемам України стали приділяти значно більше уваги. Зросла і кількість національно-патріотичної літератури, що надходила з-за кордону. Надходила матеріальна допомога українським політв'язням у радянські концентраційні табори.

Уже перебуваючи за кордоном, Й.Сліпий знав, що там, «в Україні, і на просторах цілого Радянського Союзу... страждають на волі, ... караються у в'язницях, тюрмах, таборах невідсильної праці, і в лагерьх смерті тисячі патріотів» [4, с. 80]. Далі він писав: «Між ними бачу нових борців, науковців, письменників, митців, селян, робітників. Бачу між ними іскателів істини й оборонців справедливості. Чую їхній голос в обороні основних прав людини і людської спільноти. З подивом гляджу на них, як

вони боронять своє українське слово, збагачують свою українську культуру, як усіма силами свого ума і серця рятують українську душу».

За 21 рік перебування в еміграції патріарх Й.Сліпий своїми рішучими заходами захищав Україну та її Церкву. Тим самим він наблизив шлях до нашої державності. Основний його подвиг полягає в тому, що він зламав помилковий стереотип щодо України та її історії. Для цього він пише книги, статті (до речі, в Римі видано 13 томів його публікацій), виступає по радіо, розкриває факти порушення прав людини в Україні і каторжне життя політв'язнів, взагалі, засуджує підневільну долю українців.

За кордоном, особливо в Італії, Йосиф Сліпий проводить подвижницьку роботу не тільки на шляху розбудови Української Церкви, але й на відтинках політики, моралі, науки, освіти, культури для майбутньої української держави.

Згода і єдність – то найвища ідея для розбудови церкви і держави, усвідомлював Йосиф Сліпий. Тому він навчав нас «Народе мій, стань уже раз собою! Позбудься своєї вікової недуги сварів і чварів, вислуго-вування чужим.. Отрясися од своїх вікових недочетів, стань на свої ноти в Україні і на поселеннях, піднеси свою голову, випростуй свої рамена.. Покажи свою силу і вдячність, бо, шануючи своє минуле, ти ростеш у своїй могутності і славі!» [3, с. 58-59].

Одним із свідчень доброзичливого ставлення до українських проблем є визнання Папою Римським Йосифа Сліпого Верховним архієпископом УГКЦ з патріаршими правами, а в 1965 р. Папа підносить його до гідності кардинала.

Аналіз фактів діяльності кардинала Йосифа Сліпого як в Україні, так і за рубежом дає право зробити висновок, що він був духовним борцем за українську державність. У своєму заповіті Патріарх Йосиф писав: «Як Глава і Батько нашої Церкви намагався я навчати і упоминати. Не раз як Батько закликав я до єдності благальними словами і як Глава нашої Церкви напоумлював рішучим твердим словом, коли треба було збудити приспане сумління і вказати на пастирську відповідальність за духовне стадо перед Богом і Церквою. Бо ж Єпископат повинен бути зразком однозгідності у правлінні Церкви і прикладом єдності в усіх ділянках церковного і народного життя».

Заповіт Й. Сліпого завершується дуже великими мріями: «якщо Господь зволить, що Україна буде вільною, то занесіть мої кості у собор Святого Юра, щоби вони спочили в рідній землі». Тобто воля України, незалежність нашої держави, її самодостатність серед інших країн і народів світу – це була його велика мрія. Але ще більшою його мрією була єдність українського народу. Він казав: «Якщо Господь зволить, що з волі українського народу дійде до того, що він з'єднається в одній церкві, що він буде жити одним духом, то тоді волю я спочити у крипті в підземеллі собору Святої Софії Київської» [2, с. 7-9].

І всюди закликав українців не забувати про свій зв'язок з Україною, «бути собою», тобто не піддаватися асиміляції, триматися своєї мови, культури, своїх традицій. Сьогодні, хоч Україна є самостійною державою, але іміграція і далі продовжується. І ці слова, які прозвучали з його вуст у 1960-их, 70-их, 80-их роках, «бути собою» так само сьогодні актуальні. Тому постать Йосифа Сліпого є об'єднуючою не лише для Української Греко-Католицької Церкви, а й для всього українського народу.

У поглядах Йосифа Сліпого на майбутнє української держави окреслена перспектива національної ідеї, в якій суголосі основоположні принципи теорії держави і права неолібералізму, філософських ідей Гегеля та І. Канта, а також національні засади державного будівництва та християнської моралі. Ідея Гегеля про творчу роль духу дуже близька за своєю сутністю до християнської теології. «Перемога ідеї – це перемога переконання над силою. Сила – це тільки примітивна констатація того, що вже відбулося у цьому світі. Ідея – це пророцтво, яке виконує саме себе» [5, с. 601].

З точки зору бачення Йосифа Сліпого української мрії та його глибокого переконання про важливу роль науки і розуму, які мають бути задіяні в процесі розбудови своєї держави, важливо зазначити, що він плідно усвідомив теоретичне обґрунтування Гегелем визвольних змагань народів та їх прагнення побудувати національні держави. Гегелівська філософсько-світоглядна позиція була складовою мислення тогочасного європейського суспільства, і Й. Сліпий також її засвоїв. В українському перекладі гегелівської тези слід розуміти не логічну структуру слів, а їх смисложиттєву складову. Тоді можна зробити висновок, що в українській ментальності ця теза звучатиме як «все існуюче розумне, а все розумне повинне бути існуючим».

Основною ідеєю, провідною ниткою архіпастирського служіння Йосифа Сліпого стала боротьба саме за право його Церкви на існування, повернення їй законного статусу на рідних землях та збереження власної ідентичності у діаспорі.

Література:

1. Бойчук Т., Головин Б., Коневич О. Сліпий Йосип // Тернопільський енциклопедичний словник. – Т. III. – Тернопіль, 2008, с. 77.
2. Заповіт патріарха. – Львів: «Логос», 1995, с. 23.
3. Зварич В. Життєвий шлях патріарха Йосифа / В. Зварич. – Тернопіль : «Джура», 2011. – 72 с.
4. Михайло Демкович-Добрянський // Патріархат. – 1999. – № 7-8. – 408 с.
5. Уайтхед А. Избранные работы по философии: [пер. с англ.] / Сост. И. Т. Касавин ; Общ. ред. и вступ. ст. М.А. Киссея. – М.: Прогресс, 1990. – 720 с.

**LEGAL PROSPECTS AND PARAMETERS OF SUSTAINABLE
PEACEBUILDING AND HUMAN RIGHTS PROTECTION**

Vodolaskova Kateryna Yurievna

*PhD, Theory and History of State and Law Department, National Aviation
University, Boryspil International Airport, SE*

A great Indian leader Jawaharlal Nehru once said: „Peace is not a relationship of nations. It is a condition of mind brought about by a serenity of soul. Peace is not merely the absence of war. It is also a state of mind. Lasting peace can come only to peaceful people“. This idea was scooped from the ancient Scripture Bhagavad-gita, which proclaims: „Good population in human society is the basic principle for peace, prosperity and spiritual progress in life“.

Modern generation clearly realizes all importance of peace worldwide and the necessity of peacekeeping. For this purpose the United Nations (UN) was founded after the Second World War with the guiding principle to promote international cooperation and prevent future conflicts. Today, the UN continues to promote peace and has active peacekeeping operations around the world. In addition to peacekeeping, “peacekeepers are increasingly charged with assisting in political processes; reforming judicial systems; training law enforcement and police forces; disarming and reintegrating former combatants; supporting the return of internally displaced persons and refugees”.

The UN operates to achieve the goals of peace, prosperity, equality, sustainable development and respect for human rights. As a part of a new sustainable development agenda, the main United Nations Sustainable Development Goals (UN SDGs) were adopted on September 25th, 2015 to end poverty, protect the planet and ensure prosperity for all. For the goals to be reached it is necessary to integrate them into directed focused public policy with specific interdisciplinary methods and technics. SDG 16 is: „Promote just, peaceful and inclusive societies. The threats of international homicide, violence against children, human trafficking and sexual violence are important to address to promote peaceful and inclusive societies for sustainable development. They pave the way for the provision of access to justice for all and for building effective, accountable institutions at all levels.

However, worldwide we are witnessing nowadays, that violent conflict and instability disrupt markets and societies. Half of the world's population lives in high-risk and conflict-affected areas. For example, in 2014, global economic losses due to violent conflict amounted to over US\$9.8 trillion. In 2014 the cynical occupation followed by the annexation of Ukrainian Crimea by Russia and the armed aggression of Russia against Ukraine in the Donbass took place. The ensuing conflict still claims lives today.

Since the early historical stages relations between nations, who were forming Ukrainian and Russian statehood, have never been easy; conflicts and peace treaties were changing each other during many years and centuries. Nowadays the aggravation in Russian-Ukrainian relations obtain negative peak, when in 2014, in response to the Ukrainian "Euromaidan", Russia annexed Crimea and provoked a war in eastern Ukraine.

The overwhelming majority of leading international and domestic political scientists, military-political experts, military specialists and analysts share the view that in the framework of the implementation of the insidious neo-imperial "hybrid policy", Russia has been unleashed and is now proceeding against Ukraine, the so-called "hybrid war" - "hybrid" in shape and "asymmetric" in content. Its distinction is characterized both by aggressive hostilities under the cover of illegal (informal) armed formations, as well as by the simultaneous use of a wide range of political, economic (including energy and trade-economic), as well as information and advocacy measures, including as a rule, this "hybrid war" begins, and they accompany it throughout the period of hostilities. A number of leading Western experts have unquestionably referred to it as the "new generation war" or the "new generation war".

For the past five years Germany and its Western partners have been trying to resolve the conflict politically, to date without success. The Minsk ceasefire agreements of 2014 and 2015 have still not been implemented. All the directly involved actors bear responsibility. The separatist "People's Republics" in Donetsk and Luhansk have established dictatorial quasistate structures but remain almost completely dependent on Moscow. Russia refuses to acknowledge its role as a party to the conflict. Ukraine has fulfilled some of its obligations under the Minsk Agreements, but neglected others. The situation is exacerbated by negative dynamics on all levels. Kyiv and the "People's Republics" are drifting steadily apart, while millions living along the line of contact experience terrible humanitarian suffering. This threatens to establish a

state of permanent poverty and underdevelopment in the regions affected by the conflict. The European Union and its member states pursue a division of labour. Brussels maintains Union-wide sanctions against Russia and forges ahead with implementing the Association Agreement with Ukraine. Germany and France conduct peace talks in the so-called Normandy Format. All conflict parties must be reminded to avoid escalation risks. Much greater attention must be directed to the local level and especially the humanitarian crisis. Action at this level is limited in reach but imperative for progress towards peace.

Therefore, *new* type of a conflict *demands new* approaches to tackle the problems, which follow it.

According to the author's point of view, it is vital to examine the combination of legal and spiritual prospects and parameters of sustainable peacebuilding and human rights protection in Russian-Ukrainian conflict for the purpose of finding ways to transition successfully to sustainable conditions of peace, reconciliation, democracy, rule of law and respect for human rights within the frame of achieving the UN SDGs.

Literature:

1. Danylian O. Philosophy of Law. (2009) Kharkiv, Ukraine.
2. A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada (1989). Bhagavad-Gita As It Is (Paperback) Mass Market Paperback – Deluxe Edition. Chapter 2. Text 40(purport).
3. United Nations Peacekeeping helps countries torn by conflict create the conditions for lasting peace. We are comprised of civilian, police and military personnel. [available at: <https://peacekeeping.un.org/en/about-us>].
4. Sustainable Development Goals. [available at: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>].
5. Sustainable development Goals. 16. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>
6. Peace. United nations. Global Compact. [available at: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/governance/peace>].
7. Eastern Europe and the former Soviet Union countries. The Potomac Foundation. [available at: <http://potomacfoundation.com>].
8. Sabine Fischer The Donbas Conflict Opposing Interests and Narratives, Difficult Peace Process. German Institute for International and Security Affairs. SWP Research Paper 5 April 2019, Berlin.

«ВІЧНИЙ МИР» І КОРОЛІВСЬКА КАМ'ЯНИЦЯ ЛЬВОВА

Шепель Валерій Миколайович

*кандидат педагогічних наук, Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди*

Львівські екскурсоводи наперебій розповідають відвідувачам міста про те, що саме в палаці Корнякта у 1686 році було підписано «Вічний мир» між Річчю Посполитою та Московським царством [6; 12]. Але ж будь-яка енциклопедія, зокрема Енциклопедія історії України, зазначає, що договір підписаний 6 травня у Москві [3, с. 584]. Виникає цілком закономірне питання, чи не вводять туристів в оману екскурсоводи?

Дійсно, «Вічний мир» 1686 р. (у польській історіографії відомий як трактат Гжимултовського – польський дипломат, познанський воєвода) – мир Речі Посполитої з Московією, підписаний у Москві 26.04(06.05).1686. Укладений на основі Андрусівського перемир'я 1667 р. Польща визнавала за Московією Лівобережну Україну, Чернігово-Сіверщину, Київ з околицями, Запорожжя. Брацлавщина й Пд. Київщина ставали нейтральною незаселеною зоною. Північна Київщина, Волинь і Галичина відходили до Польщі. Московія й Польща уклали антитурецький союз. Московія зобов'язувалася організувати воєнні похід проти Кримського ханства. Його текст (складався із 33 статей) [3, с. 584].

Московія за набуті території повинна була сплатити Речі Посполитій 146 тисяч рублів компенсації. Керівництво Польсько-Литовської держави брало на себе зобов'язання слідкувати за тим, аби православне населення на землях короля не зазнавало утисків з боку католиків і вірних об'єднаної (уніатської) церкви. Москва зі свого боку зобов'язувалась розірвати взаємини з турецьким султаном і кримським ханом [10, с. 575–576].

*Рис.1. Титул «Вічного миру»
1686 р. [10, с. 575].*

*Рис.2. Портрет
Костянтина Корнякта, худ.
невід., до 1603 р., полотно,
олія. Историчний музей
Львова [11].*

*Рис.3. Портрет гетьмана
Івана Самойловича, худ.
невід. [10, с. 577].*

Обидві сторони в більшій чи меншій мірі були задоволені підписаною угодою. Обманутою себе відчувала лише українська сторона. Адже закріплене договором розчленування України між сусідніми державами створювало серйозну перепону на шляху до об'єднання українських земель [4].

Опозиційно налаштована до гетьмана Івана Самойловича козацька старшина доносила в Москву, що той, довідавшись про умови укладеного договору, гнівно говорив: «Не так буде, як москва з поляками в мирних своїх договорах постановила. Учиним ми так, як нам потрібно!» [10, с. 576].

Отже, яке відношення до «Вічного миру» має будинок (палац) Корнякта (або королівська кам'яниця). Пам'ятник житлової ренесансної архітектури Львова розташований на площі Ринок, 6. Збудований 1571–1580 рр. архітектором Петром Барбоном, з участю Павла Римлянина для багатого львівського купця грецького походження Костянтина Корнякта. У цей час будівля була найбільш імпозантною в місті. На замовлення польського короля Яна III Собеського, який володів будинком, його об'єднали із сусіднім будинком і перебудували на палацову резиденцію. Всередині був улаштований т.зв. італійський дворик, триярусна аркада-лоджія. Сучасний вигляд поєднує елементи готики, ренесансу, ампіру.

У тронній залі на другому поверсі йшли додаткові переговори про недотримання умов «Вічного миру» від 06.05.1686 між Річчю Посполитою й Московією, підписаного в Москві.

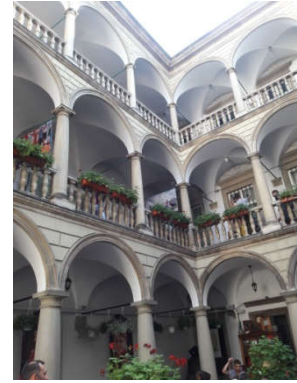
Московські послы Б.Шереметєв, І.Чаадаєв, П.Волков та І.Волков, які вирушили до Яна III Собеського для ратифікації тексту договору, мали провести додаткові переговори з проблеми належності правобережного Подніпров'я. «І нині бив чолом нам В.Г. (великому государеві) гетьман І.Самойлович, щоб ми зволили про домагання тих пустих земель наш Ц.В. (царській величності) указ до вас послати...» [7], – говорилося в інструкції царському посольству на чолі з Б.Шереметьєвим, яке вирушило до Польщі в липні 1686 р. Воно одержало письмову інструкцію від царя, де відзначалося, що, за настійливими домаганнями гетьмана І.Самойловича, потрібно всілякими засобами добиватися повернення «пустих земель». Окрім того московські послы мали вимагати від уряду Речі Посполитої, щоб «козаки Війська Запорозького, котрі нині в Польщі на службі його королівської величності затримані, а уродженці вони цього боку Дніпра (Лівобережжя) і дружини і діти їх і нині живуть у помешканнях своїх в наших царської величності малоросійських містах, і ті були б звільнені, і дана їм свобода, по договорах» [7, с. 1311–1312; 9, с. 268]. У кінці серпня московські царі звернулися до своїх посланців у Польщі з тим, щоб вони, згідно з вимогами І.Самойловича, звернулися до короля відносно заборони титулуватися А.Могилі «гетьманом Війська Запорозького», а також вимагали більше не приймати втікачів із земель «царської величності» [8]. 22.12.1686 польський король, перебуваючи у Львові, ратифікував цей договір [2].

Як пише хроніст Денис Зубрицький, Ян III Собеський лише склав присягу у присутності московських послів на трактаті, який раніше був підписаний польським послом Гжимултовським у Москві. Таким чином у коронній залі Королівської кам'яниці відбулася лише ратифікація Вічного миру Яном Собеським [5].

Польський сейм ратифікував договір лише 1710 р. [7, с. 197]. Цей договір затвердив насильницький поділ українських земель між двома сусідніми державами та створював серйозні перепони на шляху об'єднання українських земель в єдиному державному організмі [10, с. 576].

Рис.4. Будинок у Львові, у якому йшли додаткові переговори про недотримання умов Вічного миру. 22.12.1686 польський король, перебуваючи у Львові, ратифікував договір. Львів. Фото автора, 2011 р.

Рис.5. Внутрішній італійський дворик будинку Корнякта. Львів. Фото автора, 2017 р.

Література:

1. Дипломатический словарь: в 3 т. Т. 1: А–И / Редкол.: А. Громыко (гл. ред.) [и др.]. М.: Наука, 1985. – 424 с.
2. Дипломатія на «межі світу» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://biog.in.ua> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
3. Енциклопедія історії України: Т. 1: А–В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2003. – 688 с.: іл.
4. Князі і гетьмани усієї Русі. «Через шаблю маєм право». Злети і падіння козацької держави 1648–1783. С. Горобець та ін. «Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга». Історія без цензури. – 2016, 352 с.
5. Королівська кам'яниця або будинок в якому розділили Україну [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
6. Палац Корнякта [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://openlviv.com> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
7. Памятники дипломатических сношений древней России с державами иностранными. Т. 6. Памятники дипломатических сношений с Империей Римской. С 1682 по 1685 гг. Санкт-Петербург. – 1852. – Т. 6. – С. 1311–1312.

8. Станіславський В. Гетьман Правобережної України Андрій Могила // Укр. істор. журнал. – 2002. – №5. – С. 119 – 121.
9. Станіславський В. Російська дипломатія та запорозько-польські відносини 1686 – 1697 рр. // Україна та Росія: проблеми політичних та соціокультурних взаємин. Зб. наук. праць. – К., 2003. – С. 268.
10. Україна: хронологія розвитку. – Т. 4. – К.: Кріон, 2009. – 864 с.
11. Український портрет XVI – XVIII століть, каталог-альбом. Вид. 2-ге. К., 2006. – 351 с.
12. Цікаві факти про палац Корнякта у Львові [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.

ЗМІСТ

Теорія держави і права. Філософія права

Maksurov Alexey Anatolevich SCOPES OF LEGAL COORDINATION IN JERSEY ISLAND.....3

Снігур Лариса Петрівна ДІАЛЕКТИКА МЕТОДОЛОГІЇ ПРЕДМЕТА ТА МЕТОДА В ЗАГАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ ПРАВА.....5

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне та податкове право. Міжнародне право. Муніципальне право

Березюк Микола Михайлович, Чернишов Артем Олексійович СПІР ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ.....8

Плоскун Владислав Юрійович, Владовська Катерина Петрівна ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ ПРАВА НА ГІДНИЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....10

Химинець Олексій Олексійович ЗМІСТ І АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОСВІТНІЙ ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....13

Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення

Гуйван Петро Дмитрович ЧАСОВІ АСПЕКТИ СПРАВЕДЛИВОГО СУДОВОГО РІШЕННЯ. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД.....19

Казміренко Діана Юріївна ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....23

Кобець Аліна Віталіївна АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ».....25

Шило Владислава Олександрівна НЕТИПОВІ ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.....27

Шишмарьов Дмитро Сергійович ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ БЛАГ ЯК ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ.....29

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Криминологія. Кримінально-виконавче право.
Медичне право. Судові та правоохоронні органи. Адвокатура**

Ангеленюк Анна-Марія Юріївна ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ПО КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕННЯХ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПУВАННЯ В УКРАЇНІ.....31

Дмитренко Артем Миколайович ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІЩАНОЇ ФОРМИ ВІНИ.....32

Ільїна Оксана Валеріївна, Пучко Володимир Дмитрович ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПРОДОВЖУВАНОВОГО ЗЛОЧИНУ.....34

Яремко Галина Зіновіївна ОСОБЛИВОСТІ ПРИМУСУ ЯК СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ.....40

Господарське право. Господарське процесуальне право. Екологічне право. Земельне право. Аграрне право. Фінансове право. Банківське право

Білоног Максим Сергійович РЕОРГАНІЗАЦІЇ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....43

Новик Богдан Володимирович ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....46

Право інтелектуальної власності та його захист. Інформаційне право. Інформаційні технології

Коротун Олена Миколаївна ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....49

Коротюк Оксана Вікторівна ЗАГАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....51

Історія держави і права. Історія політичних і правових вчень

Бардіна Катерина Юріївна ЗЕМЕЛЬНИЙ ЗАКОН УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ 1918 РОКУ.....56

Рибальченко Анастасія Андріївна ПОРІВНЯННЯ ДЕРЖАВИ Й ПРАВА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІТАЛІЇ ТА НІМЕЧЧИНИ.....59

Юхименко Катерина Андріївна РЕФОРМА ВИЩИХ СУДІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ЗА ДОБИ ГЕТЬМАНАТУ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО.....62

Історія становлення української державності

Сворак Степан Дмитрович, Татарин Андрій Богданович БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У ПОСЛАННЯХ ЙОСИПА СЛІПОГО.....66

Історія країн світу та міжнародні відносини

Vodolaskova Kateryna Yurievna LEGAL PROSPECTS AND PARAMETERS OF SUSTAINABLE PEACEBUILDING AND HUMAN RIGHTS PROTECTION.....71

Шепель Валерій Миколайович «ВІЧНИЙ МИР» І КОРОЛІВСЬКА КАМ'ЯНИЦЯ ЛЬВОВА.....74

Підписано до друку 13.03.2020
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 80 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. +380979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

